

SAVONIA



OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI- JA TERVEYSALA

ELÄIN VALMENTAJANA

Esite eläinavusteisuudesta neuropsykiatrisessa valmennuksessa
Kasvunpolun hevostoimintatallilla

TEKIJÄT Katariina Korhonen
 Rosa Korhonen
 Veera Kämäläinen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä Katariina Korhonen, Rosa Korhonen & Veera Kämäläinen	
Työn nimi Eläin valmentajana – Esite eläinavusteisuudesta neuropsykiatrisessa valmennuksessa Kasvunpolun hevostoimintatallilla	
Päiväys	29.4.2025
	42/1
Yhteistyötaho Kasvunpolun hevostoimintatalli	
<p>Eläinavusteisuus on kasvava ilmiö, jonka hyödyntäminen osana sosiaali- ja terveysalan palveluja yleistyy yhä enemmän. Myös neuropsykiatriset häiriöt ovat viime aikoina yleistyneet ja niihin liittyvä tuen tarve on kasvanut. Tämän kehittämistyön yhteistyötahona toimi Kasvunpolun hevostoimintatalli. Kehittämistyön tarkoituksena oli toteuttaa esite Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteisesta neuropsykiatrisesta valmennuksesta. Kehittämistyön tavoitteena oli esitteen avulla mallintaa Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteista neuropsykiatrista valmennusta. Esitettä tullaan hyödyntämään yhteistyökumppaneille viestimisessä ja työntekijöiden perehdytyksessä.</p> <p>Kehittämistyön tuotoksena toteutettiin 14-sivuinen esite, joka kertoo Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteisesta neuropsykiatrisesta valmennuksesta. Esite toteutettiin keräämällä tietoa Kasvunpolun hevostoimintatallin työntekijöiltä keskustellen ja havainnoiden. Esite käsittelee aihetta käytännönläheisesti tunteiden ja vireystilan säätelyn taitojen, hyvinvoinnin linkittämisen ja motoristen taitojen teemojen kautta. Kehittämistyön menetelmänä käytettiin konstruktivistista mallia, joka ohjasi kehittämistyön toteuttamista ja vaiheiden etenemistä.</p> <p>Tuotoksena syntynyt esitettä voidaan hyödyntää sille osoitetun tavoitteen mukaisesti. Esitteen avulla Kasvunpolun hevostoimintatalli voi lisätä tietoisuutta ja tunnettavuutta heidän tarjoamastaan eläinavusteisesta neuropsykiatrisesta valmennuksesta sekä sen avulla saavutettavista hyödyistä asiakkaalle. Jatkokehitystarpeena todettiin esitteen muokkaaminen painottaen käyttötarkoitusta tarkemmin joko yhteistyökumppaneille viestimiseen tai perehdytysmateriaaliksi.</p>	
Avainsanat eläinavusteisuus, neuropsykiatrisen valmennus, neuropsykiatriset häiriöt, neuromoninaisuus, eläimet	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	4
2	NEUROKIRJO JA NEUROPSYKIATRINEN VALMENNUS	6
2.1	Neuromoninaisuus	6
2.1.1	ADHD	6
2.1.2	Autismikirjo.....	8
2.1.3	Touretten oireyhtymä	9
2.1.4	Oppimisen erityisvaikeudet.....	11
2.2	Neuropsykiatrinen valmennus	12
3	ELÄINAVUSTEISUUS SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA	14
3.1	Eläinavusteisuus ammatillisena työmenetelmänä	14
3.2	Eläinavusteisuuden vaikuttavuus	15
3.3	Eläinavusteisuuden eettinen ja vastuullinen toteuttaminen	16
4	ELÄINAVUSTEISUUS NEUROKIRJON HENKILÖIDEN TUKENA.....	18
5	KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE.....	20
6	KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS	21
6.1	Menetelmä.....	21
6.2	Suunnittelu	22
6.3	Toteutus.....	25
6.4	Arviointi.....	26
7	POHDINTA.....	29
7.1	Kehittämistyön toteutuksen ja tuotoksen pohdinta.....	29
7.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	31
7.3	Ammatillinen kasvu	32
7.4	Kehittämistyön hyödynnettävyys ja kehittämisideat	34
	LÄHTEET	36
	LIITE 1: ESITE ELÄINAVUSTEISUUDESTA NEUROPSYKIATRISISSA VALMENNUKSESSA..	43

1 JOHDANTO

Neuropsykiatriset häiriöt ovat olleet viime vuosina paljon esillä. Kelan kuntoutuspalveluja myönnetään yhä enemmän neuropsykiatristen diagnoosien, kuten ADHD:n tai autismikirjon perusteella ja erityisesti lasten ja nuorten kuntoutuksen tarve on lisääntynyt (KELA 2024). Neuropsykiatriset haasteet ja tuen tarpeet ovat olleet pinnalla myös eduskunnassa, jossa on esitetty esimerkiksi neurokirjon toimenpideohjelman laatimista (TPA 6/2023 vp. Toimenpideoite kansallisesta neurokirjon toimenpideohjelmasta; Autismiliitto 2024). Eläinavusteisuus on puolestaan kasvava ilmiö, jonka hyödyntäminen osana sosiaali- ja terveysalan palveluja yleistyy koko ajan (Fine, Beck, & Ng 2019; Ikäheimo 2019, 106; Lipponen ym. 2022, 1). Sosiaalialan jatkuvan kehityksen näkökulmasta nämä kaksi aihetta ovat ajankohtaisia ja merkittäviä.

Neuropsykiatriset häiriöt ovat kehityksellisiä aivojen toimintaan vaikuttavia häiriöitä, jotka näkyvät ihmisen käyttäytymisessä, toiminnassa ja tunne-elämässä. Sana neuropsykiatrinen muodostuu sanoista neurologinen ja psykiatrinen. Neurokirjo pitää sisällään kaikki neuropsykiatriset häiriöt. Tässä kehittämistyössä käsittelemme niistä yleisimpiä, joita ovat aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriö ADHD, autismikirjon häiriöt, Touretten oireyhtymä sekä oppimisen erityisvaikeudet. (Jäntti & Savinainen 2018, 263–264.) Kehittämistyössämme käytämme termiä neurokirjon henkilö viitatessamme henkilöön, jolla on neuropsykiatrinen häiriö. Valitsimme kyseisen termin käytettäväksi, koska koemme sen olevan terminä selkeä ja neutraali, eikä se korosta negatiivisuutta tai poikkeavuutta. Neurokirjon henkilöiden tukitoimeksi on luotu neuropsykiatrinen valmennus, jonka avulla pyritään tukemaan neuropsykiatristen oireiden kanssa elävien toiminnanohjauksen haasteita ja niiden aiheuttamaa merkittävää haittaa ihmisen toimintakykyyn ja elämänhallintaan (Puustjärvi 2019).

Neuropsykiatrisessa valmennuksessa voidaan hyödyntää eläinavusteisuutta (Nyfors 2022, 137). Eläinavusteisuus tarkoittaa yksinkertaisimmillaan sitä, että eläin otetaan mukaan toimintaan tai työskentelyyn, kun tarkoituksena on edistää ihmisen hyvinvointia ja elämänlaatua. Eläinavusteista työskentelyä voidaan toteuttaa ammatillisesti, jolloin eläimet toimivat osana työmenetelmää ja ammattilaisen työparina. (Green Care Finland julkaisuaika tuntematon; Lipponen ym. 2023a.) Yleisimmin eläinavusteista työskentelyä toteutetaan koirien ja hevosten kanssa (Ervast & Raukola-Lindblom 2021, 22).

Kehittämistyömme aiheena on eläinavusteisuus neuropsykiatrisessa valmennuksessa. Yhteistyötahomme on Kuopiossa sijaitseva Kasvunpolun hevostoimintatalli, jossa toteutetaan eläinavusteista työskentelyä. Hevostoimintatalli on osa Kasvunpolku Oy:ta, joka on Pohjois-Savossa toimiva lastensuojelu- ja lapsiperhepalveluihin keskittynyt yritys. (Kasvunpolku Oy 2021–2025b.) Kasvunpolun hevostoimintatallilla toteutetaan eläinavusteista neuropsykiatrista valmennusta. Työskentelyssä hyödynnetään elämyksellisyyttä, toiminnallista ympäristöä ja asiakkaan arjen teemojen linkittämistä eläimeen. (Kasvunpolku Oy 2021–2025a.) Aihe valikoitui yhteisestä mielenkiinnostamme sosiaalialalla toteutettavaa eläinavusteisuutta kohtaan. Neuropsykiatrisen valmennuksen näkökulma puolestaan ehdotettiin meille yhteistyötahomme toimesta, mikä toi aiheeseemme ajankohtaisen näkökulman. Kehittämistyön taustalla on tarve jäsentää Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteista työskentelyä neuropsykiatrisessa valmennuksessa ja tuottaa siitä materiaalia, jonka avulla Kasvunpolun hevostoimintatalli voi lisätä tietoisuutta aiheesta.

Kehittämistyön menetelmänä on Salosen (2013, 16–20) mukainen konstruktivistinen malli, joka ohjaa kehittämistyön toteuttamista ja vaiheiden etenemistä. Kehittämistyön tarkoituksena on toteuttaa esite Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteisesta neuropsykiatrisesta valmennuksesta. Kehittämistyön tavoitteena on esitteen avulla mallintaa Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteista neuropsykiatrista valmennusta. Esitettä tullaan hyödyntämään yhteistyökumppaneille viestimisessä ja työntekijöiden perehdytyksessä.

2 NEUROKIRJO JA NEUROPSYKIATRINEN VALMENNUS

2.1 Neuromoninaisuus

Judy Singer loi neuromoninaisuuden termin 1990-luvulla julkaistessaan tutkielman, joka perustui pääosin hänen omiin kokemuksiinsa autismikirjooon kuuluvana naisena (Singer 1998, Izuno-Garcian, McNeelin & Feinin 2023 mukaan). Neuromoninaisuuden termillä viitataan ihmisten luonnolliseen neurobiologiseen vaihteluun ja neurokehitykselliseen erilaisuuteen. Neuromoninaisuuteen kuuluvat kaikki neuromoninaisuuden muodot mukaan lukien neurotyypillisuus. (Neuromoninaiset julkaisuaika tuntematon.) Taustalla on ajatus siitä, että autismikirjo ja muut neuropsykiatriset häiriöt nähdään luonnollisesti esiintyvinä muunnelmina ihmisen neurologiassa, ei puutteena tai vääränlaisuutena (Singer 1998, Izuno-Garcian ym. 2023 mukaan).

Neuropsykiatriset häiriöt ovat kehityksellisiä eli synnynnäisiä aivojen neurologisesta poikkeavuudesta johtuvia psykiatrisia oireita aiheuttavia häiriöitä. Häiriöt ilmenevät tavanomaisesti jo lapsuudessa ennen seitsemättä ikävuotta. Yleisimpiin neuropsykiatrisiin häiriöihin kuuluvat autismikirjon häiriöt, Touretten oireyhtymä sekä aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriö ADHD. (Virta & Koponen 2020.) Muita kehityksellisiä häiriöitä ovat esimerkiksi oppimiskyvyn häiriöt sekä puheen ja kielen kehityshäiriöt. Kaikista neuropsykiatrisista häiriöistä puhutaan neurokirjona. (Jäntti & Savinainen 2018, 263.)

Neuropsykiatristen oireiden kirjo on laaja, mutta yleisiä häiriöön viittaavia varhaisia oireita ovat muun muassa haasteet käyttäytymisessä, vuorovaikutuksessa, aistitoiminnoissa, kielen kehityksessä tai toiminnanohjauksessa (Jäntti & Savinainen 2018, 265–266). On yleistä, että neurokirjolla olevalla henkilöllä on useita neuropsykiatrisia häiriöitä päällekkäin. Neuropsykiatriset häiriöt, etenkin niiden tuomat tunnesäätelyn poikkeavuudet, altistavat myös mielenterveyden häiriöille. (Juva ym. 2021.) Neuropsykiatrisia häiriöitä hoidetaan pääosin lääkehoidolla sekä moninaisilla psykososiaalisilla hoitomuodoilla, joita ovat esimerkiksi psykoedukaatio, neuropsykiatrinen valmennus ja psykoterapia (Jäntti & Savinainen 2018, 266).

2.1.1 ADHD

ADHD eli aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriö on yleisin kehityksellinen neuropsykiatrinen häiriö, jonka tunnusomaisia oireita ovat tarkkaamattomuus, yliaktiivisuus ja impulsiivisuus. ADHD:lla on tunnistettu olevan kolme esiintymismuotoa, minkä vuoksi oireiden yhdistelmät ovat yksilöllisiä. Kaikilla ADHD:ta sairastavilla ei esiinny yliaktiivisuutta ja impulsiivisuutta, vaan heillä on pääasiassa vain tarkkaamattomuuteen liittyviä oireita. Toisilta taas voi puuttua tarkkaamattomuuteen liittyvät oireet, mutta heillä korostuu yliaktiivisuus- ja impulsiivisuusoireet. ADHD-oireita katsotaan aina suhteutettuna ikä- ja kehitystasoon. Oireita ilmenee useissa tilanteissa esimerkiksi koulussa ja kotona, muttei välttämättä kaikkialla. Yksittäisiä oireita voi ilmetä kenellä tahansa, mutta ADHD:sta on kyse silloin, kun pitkäkestoisia oireita on vähintään kuusi ja niistä on merkittävää haittaa. (ADHD: Käypä hoito – suositus, 2019.)

Lapsilla ADHD-oireet painottuvat yleensä yliaktiivisuuteen ja levottomuuteen. Yliaktiivisuus voi näyttyä esimerkiksi siten, että lapsi liikehtii koko ajan, puhuu taukoamatta, koskettelee kaikkea, kiipeilee kaikkialle tai on muuten fyysisesti rauhaton. Nuorilla motoriset ylivilkkausoireet vähentyvät ja yli-

vilkkautta esiintyy enemmän sisäisenä levottomuutena ja rauhattomuuden tunteena. Motoriset yli-vilkkausoireet voivat kuitenkin näkyä esimerkiksi koulussa paikallaan istumisen ja raajojen aloillaan pitämisen hankaluutena sekä jatkuvana näpertelynä. Aktiivisuuden säätelyyn liittyvänä haasteena voi olla myös aliaktiivisuus, joka puolestaan näkyy matalana vireystilana, aloittamisen vaikeutena ja hitautena. (Puustjärvi 2017; Sumia 2017.)

Tarkkaavuuden säätelyyn liittyvät oireet voivat esiintyä esimerkiksi aloitekyvyttömyytenä, ajatusten harhailuna, häiriöherkkyytenä sekä muuna vaikeutena keskittyä ja siirtyä tehtävistä toiseen. Tarkkaavuuden vaikeuksista kertoo myös se, ettei lapsi kykene kiinnittämään huomiota yksityiskohtiin, minkä vuoksi hän tekee paljon huolimattomuusvirheitä. Tavaroiden jatkuva hukkaaminen sekä asioiden unohtelu päivittäisissä toiminnoissa voivat viitata tarkkaamattomuuteen. Lisäksi tarkkaavuuden vaikeuksiin viittaavaa käyttäytymistä voi olla toistuva epäonnistuminen ohjeiden noudattamisessa ja psyykkisen ponnistelun ylläpitämistä vaativien tehtävien vältteleminen. (Pihlakoski & Rintahaka 2016.) Tarkkaamattomuuden oireita omaava voi usein vaikuttaa ulospäin haaveilevalta, jumittavalta ja siltä, ettei hän kuuntele hänelle puhuttaessa (Jäntti & Savinainen 2018, 302).

Impulsiivisuuden oirehdinnasta kielii käytös, joka näyttäytyy asioiden tekemisenä ennen niiden ajattelua (Jäntti & Savinainen 2018, 302). Toiminta voi tällaisessa tilanteessa olla mielijohteesta tapahtuvaa, uhkarohkeaa ja harkitsematonta. Nopea turhautuminen ja kyllästyminen, malttamattomuus oman vuoron odottamisessa, toisten keskeyttäminen sekä vastailu kesken kysymysten ovat impulsiivisuuden oireita. (Pihlakoski & Rintahaka 2016.)

Oireiden voimakkuuteen vaikuttaa iän lisäksi myös ympäristö- ja motivaatiotekijät. Paljon häiriötekijöitä sisältävä ympäristö voi voimistaa oireita. Oireet voivat olla voimakkaampia myös tilanteissa, joissa vaaditaan pitkäkestoista yhtäjaksoista työskentelyä tai saadut ohjeet toiminnalle ovat epäselviä. Oireet voivat puolestaan lieventyä tilanteissa, joissa on rauhallinen ympäristö, ohjeet ovat lyhyet ja selkeät ja henkilöllä on mahdollisuus liikehtiä vapaammin. Lisäksi hyvä motivaatio tekemiseen voi vähentää ajatusten harhailua ja lisätä henkilön kykyä keskittyä. (ADHD: Käypä hoito -suositus, 2019.)

ADHD:n kehittymiseen vaikuttavat merkittävimpana tekijänä perintötekijät. Raskaudenaikaisilla ympäristötekijöillä kuten äidin päihteyden käytöllä on myös huomattu olevan yhteyksiä ADHD:n kehittymiseen. Yleisenä luulona ADHD:n kohdalla on pitää kasvatusta syynä ADHD:n kehittymiseen. Vakavat puutteet varhaisessa kasvu-ympäristössä saadussa perushoidossa voivat yhdistettynä perinnölliseen alttiuteen lisätä riskiä ADHD:n oireiden kehittymiseen, mutta muuten kasvatuksella ei ole tutkimustiedon valossa huomattu olevan vaikutusta ADHD:n kehittymiseen. (Larsson, Chang, D'Onofrio & Lichtenstein 2013; Pingault ym. 2015; Faraone & Larsson 2019.)

ADHD-diagnoosien määrä on kasvanut viime aikoina ja hoidon piirissä olevien lasten ja nuorten määrä on lisääntynyt. Tämän oletetaan johtuvan mahdollisesti paremmasta tunnistettavuudesta. ADHD:ta esiintyy tuoreiden tutkimusten mukaan noin 4–7 prosentilla 6–18-vuotiaista. Aikuisväestössä esiintyvyys on hieman pienempi, noin 2–3 prosenttia. Pojilla ja miehillä esiintyvyys on suurempaa kuin tytöillä ja naisilla. Tähän taas arvellaan vaikuttavan siihen, että pojilla oireyhtymä ilmenee ulospäin herkemmin näkyvämmiin eli yliaktiivisuutena ja impulsiivisuutena. Hoitomuotoina käytetään pääosin lääkehoitoa ja neuvontaa sekä yksilöllisiä tukimuotoja kuten käyttäytymishoitoa, neuropsykologista kuntoutusta ja psykoterapiaa. (ADHD: Käypä hoito -suositus, 2019.)

2.1.2 Autismikirjo

Autismikirjon häiriö on kehityksellinen häiriö keskushermostossa, joka ilmenee sosiaalisen vuorovaikutuksen ja vastavuoroisen kommunikaation erilaisuutena. Häiriön oirekuvaan kuuluvat rajoittuneet, kertautuvat ja usein myös joustamattomat käytösmallit sekä poikkeavat ja spesifit kiinnostuksen kohteet. (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus 2024.) Autismikirjon häiriö havaitaan usein jo varhaislapsuudessa. Iän myötä autismikirjon häiriön oireet muuttavat muotoaan ja voivat lieventyä. Esimerkiksi sosiaalisen vuorovaikutuksen taidot kehittyvät ihmisen elämän aikana, jolloin haasteet vuorovaikutuksessa helpottuvat. (Koskentausta, Koski & Tani 2018.)

Ihmiset, joilla on autismikirjon häiriö hahmottavat maailmaa eri tavalla kuin sellaiset ihmiset, joilla tällaista häiriötä ei ole. Jotkut asiat voivat olla autismikirjon henkilöille haastavia, kun taas toiset asiat sujuvat tavallista helpommin. Autismikirjon henkilöiden voi olla vaikeaa hahmottaa tilanteita, suuria kokonaisuuksia tai asiayhteyksiä, mutta puolestaan yksityiskohdat voivat jäädä heille helposti mieleen. Sosiaalisissa suhteissa autismikirjon häiriö näkyy poikkeavuutena esimerkiksi ystävyyssuhteiden luomisessa ja muissa vuorovaikutussuhteissa. Ihmisen, jolla on autismikirjon häiriö voi olla hankalampaa ymmärtää miltä toisista tuntuu tai mitä he ajattelevat. Lisäksi toisten ihmisten käyttäytymistä, ilmeitä sekä erilaisia tilanteita voi olla haastavampaa ymmärtää ja tulkita. Autismikirjon henkilöllä voi olla haasteita hahmottaa, mitä häneltä odotetaan ja millä tavoin erilaisissa tilanteissa on sopivaa toimia. Autismikirjon henkilölle on tyypillistä myös erilaiset kaavamaiset toimintamallit, kuten esimerkiksi tietynlainen liikehdintä. (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus, 2024.)

Yllä mainittujen haasteiden lisäksi motoriset vaikeudet sekä häiriöt koordinaatiokyvyssä ovat autismikirjon henkilöillä melko yleisiä. Motoriset vaikeudet näkyvät erityisesti haasteena oppia ja hallita oman kehon liikkeitä. Lisäksi opittujen motoristen taitojen soveltaminen voi tuottaa haasteita autismikirjon henkilöille. Motoriset vaikeudet näkyvät motoriikan eri osa-alueilla kuten hieno- ja karkeamotoriikassa. Esineisiin törmäily, juoksemisen sujumattomuus ja haasteet tasapainossa ovat konkreettisia esimerkkejä motorisista vaikeuksista. Nämä vaikeudet näkyvät usein jo varhaislapsuudessa, mutta ne voivat heijastua vahvasti myös autismikirjon henkilön omatoimisuuteen arjessa myöhäisemmässäkin elämänvaiheessa. (Timonen-Soivio, Lönnqvist, & Moisio-Pulkinen 2023.) Eräässä yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa todettiin, että vaikka noin 86 %:lla autismikirjon henkilöistä on haasteita motoriikassa, vain noin 15 %:lla on virallisesti diagnosoitu koordinaatiohäiriö tai motorinen viivästymä. Diagnosoimattomuuden vuoksi autismikirjon henkilöt ja varsinkin lapset eivät saa motoriisiin haasteisiinsa tarvitsemaansa tukea, jolloin nämä haasteet voivat jatkua pitkällekin henkilön nuoruuteen ja aikuisuuteen. (Bhat 2020.)

Uusimmissa tautiluokituksissa autismikirjon häiriöitä ei enää erotella omiksi diagnooseikseen, vaan kaikki oirekokonaisuudet ovat osa autismikirjoa. Vaikka diagnooseja ei enää erotella, autismikirjon häiriöihin lukeutuu kuitenkin monenlaisia oirekokonaisuuksia, älyllisiä kehityskulkuja sekä kielellisiä häiriöitä. Näitä ovat esimerkiksi lapsuusiän autismi, epätyypillinen autismi, Aspergerin oireyhtymä, Rettin oireyhtymä ja useat muut kehitykselliset häiriöt. Autismikirjon häiriöihin liittyy usein myös suurtenunut riski moniin somaattisiin ja neurologisiin sairauksiin ja häiriöihin sekä psykiatriisiin häiriöihin. Tämä tarkoittaa sitä, että autismikirjon häiriön lisäksi ihmisellä voi olla muita sairauksia tai häiriöitä, jotka tavalla tai toisella vaikuttavat ihmisen toimintakykyyn. Mikäli ihmisellä on autismikirjon häiriön lisäksi jokin muu neurologinen tai somaattinen häiriö tai sairaus, voidaan hänellä todeta monihäiriö-

syys. Tämä voi puolestaan hankaloittaa autismikirjon häiriöiden diagnosointia ja tunnistamista. Monihäiriöisyys tulee huomioida esimerkiksi kuntoutussuunnitelman luomisessa. (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus, 2024.)

Autismikirjon häiriöiden syyt ovat usein biologisia, mutta mikään yksittäinen syy ei voi selittää kokonaan häiriön kehittymistä. Tietyt perintötekijät yhdessä ympäristötekijöiden kanssa vaikuttavat ainakin joltain osin häiriön syntyyn sekä sen ilmenemismuotoon. Autismikirjon häiriöiden diagnoosien ja hoidon piirissä olevien lasten ja nuorten määrä on ollut hiljalleen kasvussa. Syynä on todennäköisesti tiedon lisääntyminen, oireiden tunnistamisen kohentuminen, palveluiden saatavuuden paraneminen ja diagnostisten kriteereiden muutokset ajan saatossa. Autismikirjon häiriöiden esiintyvyyttä aikuisilla on puolestaan tutkittu vähän. On kuitenkin arvioitu, että noin 1 % maailman väestöstä olisi jollain asteella autismikirjolla. (Moilanen, Mattila, Loukusa & Kielinen 2012.)

Autismikirjon häiriöiden kuntoutuksella ja hoidolla pyritään tukemaan yksilön toimintakykyä ja ylläpitämään sitä. Kuntouttamisen kannalta olennaista on myönteisen minäkuvan luominen sekä itsetunnon vahvistaminen. Kuntoutuksen ja hoidon tarve on yksilöllistä ja se vaihtelee yksilön elämänvaiheiden, häiriön vakavuuden sekä yksilöllisten oireiden mukaan. (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus, 2024.) Esimerkiksi motoristen vaikeuksien kuntouttamiseen vaaditaan fysioterapiaa (Bhat 2020). Kuntoutusprosessin suunnitelma luodaan yhteistyössä asiakkaan kanssa ja prosessin keskeisiä periaatteita ovat asiakkaan ja hänen lähipiirinsä kuntoutukselle asettamat tavoitteet, asiakkaan henkilökohtaiset vahvuudet ja mielenkiinnonkohteet sekä riittävän tuen turvaaminen asiakkaan arjessa. (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus, 2024.)

2.1.3 Touretten oireyhtymä

Touretten oireyhtymä on nykimishäiriöihin kuuluva neuropsykiatrinen häiriö. Touretten tunnusmaisina piirteinä on tic-oireet. Tic-oireet ovat tahattomasti tapahtuvia äkillisiä, rytmittömiä ja nopeita liikkeitä tai äännähdyksiä, jotka voivat esiintyä yksittäisinä tai sarjoina. Touretten alkuperästä ei olla täysin varmoja, mutta tutkimuksissa on huomattu etenkin perintötekijöillä olevan yhteyksiä Touretten oireyhtymän kehittymiseen, esimerkiksi lähisukulaisella oleva Touretten oireyhtymä lisää riskiä sairastumiseen. (Åberg 2021.) Touretten oireyhtymään liittyy hyvin usein samanaikaishäiriöitä. Jopa 80–90 %:lla esiintyy Touretten kanssa jokin muu häiriö. Yleisimpinä näistä esiintyy ADHD ja pakko-oireinen häiriö eli OCD. (Hirschtritt ym. 2015.)

Tic-oireet jakautuvat motorisiin ja äänellisiin oireisiin. Motoriset ja äänelliset oireet voivat olla joko yksinkertaisia eli yhden lihaksen tai lihasryhmän äkillisiä liikkeitä tai monimuotoisia liikkeitä ja liikesarjoja. Monimuotoiset oireet voivat näyttää tarkoituksellisemmilta, mutta ne ovat silti tahdosta riippumattomia ja tilanteisiin sopimattomia. Yksinkertaisia motorisia tic-oireita ovat esimerkiksi irvistely, räpyttely, raajojen koukistukset, vartalon kiertäminen ja pään ravistaminen. Pakonomaiset kosketussarjat, hypähtely, itsensä lyöminen, liikkeiden toistaminen sekä lihasten jännittäminen ovat puolestaan monimuotoisia motorisia tic-oireita. Monimuotoisena motorisena oireena voi olla myös kopropaksiaa eli rivoa elehdintää kuten keskisormen näyttämistä tai seksuaalissävytteisiä liikkeitä. Yksinkertaiset äänelliset oireet näyttäytyvät esimerkiksi yskimisenä, huudahteluna, hyminänä, rykimisenä, murinana tai maiskutteluna. Monimuotoiset äänelliset tic-oireet ovat edellä mainittuja äännähdyksiä

monimutkaisempia ja pidempiä, kuten lauseiden huudahtelua, toisten puheiden matkimista tai toistamista (ekolalia) tai sosiaalisesti paheksuttavaa kielenkäyttöä (koproralia). (Puustjärvi, Leppämäki, Pihlakoski & Voutilainen 2017a, 29–34.)

Tic-oireet ovat yleisiä lapsuudessa, sillä niitä esiintyy usein lyhytkestoisina ja ohimenevinä kehitysvaiheeseen liittyvinä ilmiöinä jopa joka viidennellä lapsella. Näitä lyhytkestoisia tic-oireita lapsi harvemmin edes huomaa tai kokee niistä haittaa toimintakykyynsä. Pitkäaikaisesta tic-häiriöstä on kyse silloin, kun tic-oireet jatkuvat yli vuoden ajan. Pitkäaikaisia tic-häiriöitä esiintyy noin 1–10 % lapsista. Touretten oireyhtymä on yksi vaikeamuotoisimmista pitkäaikaisista tic-häiriöistä. Siinä esiintyy monimuotoisia motorisia tic-oireita sekä vähintään yhtä äänellistä tic-oiretta saman- tai eriaikaisesti yli vuoden ajan. (Puustjärvi ym. 2017a, 29, 41–42, 73; Åberg 2021.) Touretten oireyhtymän esiintyvyys kouluikäisillä on noin 0,3–1 %. Voimakkaimmillaan oireet ovat yleisimmin ikävuosien 8–12 aikana. Suurella osalla Touretten syndroomaa sairastavista tic-oireet lieventyvät merkittävästi 18 ikävuoteen mennessä. Osalla oireet pysyvät ennallaan tai vaikeutuvat entisestään ja aiheuttavat haittaa vielä aikuisiässä. Näin käy kuitenkin hyvin pienelle osuudelle, sillä Touretten esiintyvyyden aikuisilla on arvioitu olevan 0,002–0,08 %. (Szejko ym. 2022.)

Tic-oireiden suurimmat haitat liittyvät usein sosiaalisiin ongelmiin, joita voi seurata ihmisten suhtautumisesta tic-oireisiin. Moni tic-häiriön kanssa elävä tuo esille yksinäisyyden tunnetta siitä, ettei heitä ymmärretä. Kun muut eivät ymmärrä, on hankala myös hyväksyä itseä juuri sellaisena kuin on. (Lee, Mu, Wang & Wang 2016.) Oman kehon hallitsemattomuus ja se, ettei sopeudu sosiaalisiin normeihin voi aiheuttaa häpeää ja huonommuuden tunnetta. Pilkkaavat kokemukset ja kiusatuksi tuleminen voivat heikentää itsetuntoa ja lisäävät riskiä syrjäytyä, kun taas suvaitsevaisuus ja hyväksynnän saaminen vahvistavat itsevarmuutta ja vähentävät tarvetta pidätellä tic-oireita. Etenkin nuorilla ikätove-reilta saatu hyväksyntä kasvattaa luottamusta ihmissuhteisiin ja siihen, etteivät tic-oireet ole este ihmissuhteiden luomiselle. (Lee, Wang, Chen & Lee 2019.)

Kaikki Touretten oireyhtymää sairastavat eivät tarvitse hoitoa. Hoidon tarpeessa olennaista on, kuinka paljon toiminnallista ja sosiaalista haittaa tic-oireet aiheuttavat ja miten voimakkaasti oireet esiintyvät. (Leivonen, Sourander, Voutilainen & Leppämäki 2015; Puustjärvi, Pihlakoski & Voutilainen 2017b, 131.) Toimivimmiksi hoitomuodoiksi on todettu erilaiset psykososiaaliset hoitomuodot ja hankalimpia oireita lievittämään yksilöllisesti suunniteltu lääkehoito (Whittington ym. 2016, Puustjärven, Pihlakosken ja Voutilaisen 2017b, 132 mukaan). Hoidossa voidaan hyödyntää esimerkiksi kognitiivisen terapian menetelmiä ja neuropsykiatrista valmennusta (Puustjärvi ym. 2017b, 144, 151). Sairastuneen ja hänen perheensä ohjaaminen ja tukeminen on tärkeä osa hoitoa (Leivonen ym. 2015). Psykoedukaation järjestäminen on yleensä ensisijainen hoitomuoto. Psykoedukaatiossa kerrotaan tietoa muun muassa tic-oireista, niiden syistä sekä hoitomahdollisuuksista ja ennusteesta. Psykoedukaatio on avainasemassa diagnoosin saaneen ja hänen läheistensä lisäksi vertaisille ja muille hänen kanssaan toimiville tietoisuuden ja myönteisen suhtautumisen kasvattamisessa diagnoosin saanutta kohtaan. (Andrén ym. 2022.)

Stressi voi usein voimistaa tic-oireita, minkä vuoksi olennaista hoidossa on antaa neuvoja stressinhallintaan ja rentoutumiseen (Tan ym. 2024). Tic-oireiselle voidaan tehdä kouluun erityisiä järjestelyjä ja sopimuksia, kuten yhdessä sovittu merkki, jota lapsi tai nuori voi käyttää kokiessaan tarvetta

tic-oireiden purkamiseen. Koulun tukitoimien lisäksi kotiin voidaan kehittää samantyyppisiä tukitoimia. (Puustjärvi ym. 2017b, 135–140.) Touretten suuren samanaikaissairastavuuden vuoksi merkittävä osa hoidosta keskittyy sen samanaikaishäiriöiden hoitoon (Andrén ym. 2022).

2.1.4 Oppimisen erityisvaikeudet

Oppimisen erityisvaikeudet eli oppimisvaikeudet ovat todella yleisiä ja noin 10–20 prosentilla väestöstä on jonkinlaisia haasteita oppimisessa. Oppimisen vaikeudet voivat ilmetä lukiessa, kirjoittaessa, laskiessa, vieraiden kielten opiskelussa tai digitaalisten laitteiden käytössä. Haasteita voi olla myös motorisissa, hahmottamisessa tai keskittymisessä. (Lyytinen 2022.) Yleisimpiä oppimisen erityisvaikeuksia ovat lukemisen erityisvaikeus eli dysleksia, kielellinen erityisvaikeus eli dysfasia ja matemaattinen erityisvaikeus eli dyskalkulia (Eri-laisten oppijoiden liitto julkaisu-aika tuntematon). Oppimisen erityisvaikeuksien varhainen tunnistaminen on tärkeää, sillä haasteet oppimisessa voivat vaikuttaa lapsen omaan käsitykseen itsestään oppijana ja sitä kautta lapsen itsetuntoon. Oikea-aikaisen ja oikeanlaisen tuen toteutuessa lapsen into oppimiseen saadaan säilymään. Puolestaan tuen puutteen vuoksi oppimisen vaikeudet voivat jatkua pitkälle aikuisuuteen. (Lyytinen 2022.)

Lukemisen erityisvaikeus eli dysleksia on paremmin tunnettu nimellä lukihäiriö. Dysleksia ilmenee usein lukemisen sujuvuuden haasteina tai luetun ymmärtämisen heikkoutena. Peruslukutaitoon liittyvät haasteet näkyvät vaikeutena oppia kirjainten äännevasteita sekä oivaltaa kirjainten perusteella, miten sana äännetään. Kuitenkaan useimmiten peruslukutaito ei jää ongelmaksi, sillä oikea-aikainen harjoittelu sekä harjoitusten oikeanlainen käyttötapa tukevat lukemaan oppimista haasteista huolimatta. Peruslukutaidon sijaan lukusujuvuus ei usein kehity riittävän tasoiseksi, mikä saattaa puolestaan aiheuttaa haasteita esimerkiksi luetun ymmärtämisessä. (Lyytinen 2022.)

Kielellinen erityisvaikeus eli dysfasia tarkoittaa kielenkehityksen häiriötä, joka vaikuttaa laajasti toimintakykyyn, sosiaaliseen osallistumiseen ja vuorovaikutukseen. Dysfasialle tyypillistä on, ettei kielellinen toimintakyky kehity iän ja kognitiivisen kehityksen mukaisesti. Tavallisimmat oireet ovat puheen ymmärtämisen ja tuottamisen haasteet, jotka voivat näkyä esimerkiksi siinä, että kielellisistä ilmaisuista puuttuu sisällön kannalta oleellisia sanoja. (Asikainen 2007; Kehityksellinen kielihäiriö (Kielellinen erityisvaikeus, lapset ja nuoret): Käypä hoito -suositus, 2019.) Haasteet puheen tuottamisessa voivat jatkua pitkäänkin virheellisten ja muuntuneiden sanahahmojen, virheellisten tai puuttuvien taivutuspäätteiden sekä sanojen löytämisvaikeuden vuoksi. Tämän vuoksi ymmärryksen haasteet ovat iso osa dysfasian oirekuvaa. Ymmärtämisen vaikeutta voi olla haastavaa huomata, sillä se voi ilmetä myös vaikeutena keskittyä, vetäytymisenä, levottomuutena tai käytöshäiriöinä. (Kehityksellinen kielihäiriö (Kielellinen erityisvaikeus, lapset ja nuoret): Käypä hoito -suositus, 2019; Lyytinen 2022.)

Dyskalkulia eli matemaattinen erityisvaikeus tarkoittaa peruslaskutaidossa ilmeneviä vaikeuksia. Matemaattiselle erityisvaikeudelle on tavallista, että henkilön on esimerkiksi haastavaa ymmärtää ja muodostaa lukujonoja, niiden välisiä suhteita tai suuruuskäsitteitä. (Eri-laisten oppijoiden liitto julkaisu-aika tuntematon.) Dyskalkuliassa henkilön kyky laskea on selkeästi odotettua huonompi suhteessa ikään, mitattuun yleiseen kyvykkyyteen ja koulutustaustaan. Matematiikan erityisvaikeudet ovat taustaltaan monimuotoisia eli niille tyypillisiä ilmenemismuotoja on useita. Esimerkiksi avaruudellisen hahmottamisen haasteet voivat aiheutua matemaattisesta erityisvaikeudesta. (Lyytinen 2022.)

2.2 Neuropsykiatrinen valmennus

Neuropsykiatrinen valmennus on luotu tukimuodoksi henkilöille, joilla neuropsykiatriset oireet ja toiminnanohjauksen haasteet aiheuttavat merkittävää haittaa toimintakykyyn ja elämänhallintaan (Puustjärvi 2019). Neuropsykiatrisen valmennuksen tavoitteena on vahvistaa arjen sujuvuutta, elämänhallinnallisia taitoja sekä harjoitella uusia toimintatapoja itsenäisen elämän hallitsemiseen. Valmennus voi kohdistua mihin tahansa elämän osa-alueeseen, kuten esimerkiksi itsestään huolehtimiseen tai seurustelusuhteeseen. Neuropsykiatrinen valmennus nähdään osana kokonaisvaltaista kuntoutusta. (Neuropsykiatriset valmentajat ry julkaisuaika tuntematon.)

Neuropsykiatrista valmennusta toteuttaa sosiaalialan ammattilainen, jolla on neuropsykiatrisen valmentajan täydennyskoulutus. Tällaista täydennyskoulutusta järjestetään monissa oppilaitoksissa, järjestöissä sekä alan yrityksissä. Koulutuksen pituus vaihtelee järjestäjätahon mukaan. Neuropsykiatrista valmennusta toteutetaan usein osana suurempaa kuntoutuksen kokonaisuutta, kuten esimerkiksi Kelan harkinnanvaraiseen kuntoutukseen kuuluvaa LAKU-perhekuntoutusta tai Oma väylä -kuntoutusta. Neuropsykiatrista valmennusta voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmämuotoisena ja se soveltuu kaikenikäisille asiakkaille. (Appelqvist-Schmidlechner, Lämsä & Tuulio-Henriksson 2017.) Kasvunpolun hevostoimintatallilla neuropsykiatrisen valmennuksen kesto on yleensä vähintään 10 käyntikertaa. Valmennuskäyntien tiheys ja kesto muotoutuu asiakkaan henkilökohtaisten tarpeiden ja toiveiden mukaan. (Kasvunpolku Oy 2021–2025c.)

Suomessa neuropsykiatrisen valmennuksen kehitys on alkanut 2000-luvun alkupuolella. Tämä vuosikymmenen alussa alkunsa saanut valmennus pohjautuu Englannista lähtöisin olevaan coaching-menetelmään, jossa hyödynnetään käyttäytymisen ohjaamisen, positiivisen psykologian ja kognitiivisen käyttäytymisterapian perusteita. Valmennusprosessi suunnitellaan ja toteutetaan tiiviissä yhteistyössä asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa. Prosessin suunnittelu ja toteutus pohjautuu kuitenkin asiakkaalle moniammatillisesti laadittuun kuntoutussuunnitelmaan. Neuropsykiatriselle valmennukselle tyypillistä ovat selkeät ja konkreettiset, mutta realistiset tavoitteet. Usein osana valmennusta harjoitellaankin konkreettisia ratkaisuja arjen pulmiin. (Puustjärvi 2019.)

Neuropsykiatrinen valmennus perustuu asiakkaan omaan reflektointiin, joka edellyttää asiakkaalta kykyä havainnoida ja arvioida omaa toimintaansa (Puustjärvi 2019). Neuropsykiatriset erityispiirteet eivät katoa ihmisen kasvaessa ja kehittyessä, vaan ovat osa ihmistä koko elämänkaaren ajan. Ohjausta tarvitaan erityisesti elämän tärkeissä nivelvaiheissa, joihin sisältyy usein suuria muutoksia. (Nyfors 2022.)

Neuropsykiatrisessa valmennuksessa hyödynnetään ammattilaisen toimesta voimavara- ja ratkaisukeskeistä työtettä, mikä mahdollistaa kuntoutusmenetelmien monipuolisen käytön valmennuksessa. Monipuolisuudesta huolimatta neuropsykiatrisen valmennuksen vaikuttavuudesta tai hyödyistä ei juuri löydy tieteellistä tutkimustietoa. Suomessa on kuitenkin tehty useita eri menetelmillä toteutettuja korkeakoulutasoisia opinnäytetöitä aiheeseen liittyen. (Haltia, Koskentausta & Kujanpää 2024.) Vaikka valmennuksen vaikuttavuutta on tutkittu tieteellisesti vähän, kertovat valmennukseen osallistuneiden asiakkaiden kokemukset ja heiltä kerätty palaute valmennuksen tuomista hyödyistä. Näitä hyötyjä huomattiin esimerkiksi Suomessa toteutetussa Kapasiteetti käyttöön -hankkeessa. Valmennukseen osallistuneet nuoret kokivat muun muassa motivaation lisääntyneen, mielen hyvinvoinnin vahvistuneen ja itsetuntemuksen kehittyneen. Nuoret kertoivat saaneensa neuropsykiatrisesta

valmennuksesta tukea sosiaalisiin vuorovaikutustilanteisiin, minkä myötä rohkeus toimia ihmisten kanssa lisääntyi. (Ruuth & Vilhunen 2022.)

3 ELÄINAVUSTEISUUS SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA

3.1 Eläinavusteisuus ammatillisena työmenetelmänä

Eläimen ja ihmisen yhteinen historia on alkanut jo useita tuhansia vuosia sitten. Eläimellä on ollut suhteessa ihmiseen monia rooleja elintärkeästä ravinnosta palvonnan kohteeksi. Historian saatossa eläimestä on tullut ihmiselle yhä useammin kumppani tai nykypäivänä jopa perheenjäsen. Eläimen läsnäolon terapeuttiset vaikutukset huomattiin jo 1700- ja 1800-luvuilla, josta lähtien eläimiä on hyödynnetty esimerkiksi mielenterveyden hoitotyössä. 1900-luvulla eläinavusteisuutta alettiin hyödyntää yhä enemmän kuntoutuksen tukena ja esimerkiksi sosiaalisen kanssakäymisen edistäjänä. Nykypäivään mennessä eläinavusteisuus on kasvattanut rooliaan sosiaali- ja terveysalan palveluissa yleistyvänä menetelmänä. (Kahlaniemi 2020, 17; Ervast & Raukola-Lindblom 2021, 13–14.)

Eläinavusteisesta työskentelystä käytetään yleisnimitystä Animal Assisted Intervention (AAI) eli eläinavusteinen interventio, joka pitää sisällään monia erilaisia toimintamuotoja. Eläinavusteinen terapia (Animal Assisted Therapy AAT) on suunnitelmallista ja tavoitteellista koulutetun ammattilaisen toteuttamaa työskentelyä, jonka keskiössä on esimerkiksi fyysisen, kognitiivisen tai sosioemotionaalisen toimintakyvyn edistäminen. Eläinavusteinen kasvatusta (Animal Assisted Education AAE) on niinkin suunnitelmallista ja tavoitteellista työskentelyä, jota esimerkiksi opettajat toteuttavat osana opetus- ja kasvatustyötä. Eläinavusteinen toiminta (Animal Assisted Activities AAA) on epävirallimpi eläinavusteisen toiminnan muoto, jota voi toteuttaa myös vapaaehtoinen ihmisen ja eläimen muodostama tiimi, jolla on kuitenkin riittävä perehdytys ja/tai koulutus tehtävään. Eläinavusteista toimintaa ovat esimerkiksi eläinvierailut vanhainkodeissa. (Animal Assisted Services International AASI julkaisuaika tuntematon; International Association of Human-Animal Interaction Organizations IAHAIO 2018, 5–6.)

Toimintamuotojen luokitteluun on lisätty myös eläinavusteinen valmennus (Animal Assisted Coaching/Counselling AAC), jonka tavoitteet liittyvät esimerkiksi henkilökohtaiseen kasvuun, sosiaalisiin taitoihin tai sosioemotionaalisen toimintakyvyn parantamiseen. Eläinavusteista valmennusta toteuttaa ammattilainen, jolla on erityisosaamista ja pätevyys valmentajana toimimiseen. (International Association of Human-Animal Interaction Organizations IAHAIO 2018, 5–6.) Kasvunpolun hevosuostointatallin toteuttaman eläinavusteisen neuropsykiatrisen valmennuksen voidaan katsoa kuuluvan tähän kategoriaan, koska sillä tuetaan asiakkaan arjen ja elämänhallinnan taitoja sekä myönteistä elämänpolkua, ja sitä toteuttaa neuropsykiatrisen valmentajakoulutuksen käynyt ammattilainen (Kasvunpolku Oy 2021–2025a; Kasvunpolku Oy 2021–2025b).

Yhteistä eläinavusteisen työskentelyn eri muodoille on niiden tarkoitus edistää hyvinvointia. (Animal Assisted Services International AASI julkaisuaika tuntematon.) Tässä kehittämistyössä keskitymme kuvaamaan ammatillista eläinavusteista työskentelyä, jota toteutetaan sosiaali- ja terveysalalla. Eduskunnan eläinavusteisen työryhmän termistötyöryhmä on määritellyt ammatillisen eläinavusteisen työskentelyn suunnitelmalliseksi, tavoitteelliseksi ja dokumentoiduksi työksi, jossa eläin ja sosiaali-, terveys-, kasvatusta- tai hyvinvointialan ammattilainen työskentelevät työparina (Lipponen ym. 2023a).

3.2 Eläinavusteisuuden vaikuttavuus

Kuten olemme aiemmin todenneet, eläinavusteisuus kasvattaa suosiotaan sosiaali- ja terveystalouksissa (Fine ym. 2019; Ikäheimo 2019, 106; Lipponen ym. 2022, 1). Tämän myötä myös tutkittu tieto aiheesta lisääntyy ja kokemustietoa eläinten hyvinvointivaikutuksista asiakastyössä on jo paljon olemassa (Vehmasto 2019, 26). Suomalaista vaikuttavuustutkimusta eläinavusteisuudesta ei kuitenkaan ole vielä tehty kovinkaan paljon (Lipponen ym. 2022, 2). Vastaavasti muuallakin maailmalla tarvittaisiin lisää laadukasta ja hyvin suunniteltua tutkimusta, jotta saataisiin varmempaa tietoa eläinavusteisen toiminnan vaikuttavuudesta (Kendall ym. 2015).

Lisätutkimuksen tarpeesta huolimatta eläinavusteisuuden tuomat hyödyt sosiaali- ja terveysalan asiakastyössä on huomattu niin Suomessa kuin muuallakin maailmalla. Esimerkiksi hevostoiminnalla on potentiaalisia mahdollisuuksia hyvinvoinnin edistämiseksi. Hevostoiminnan ohjaajien mukaan hevosen kanssa toteutettu työskentely voi edistää läsnäoloa ja tukea asiakkaan toimijuuden kasvamista. Hevostoiminta tarjoaa asiakkaalle myös minäpystyvyyden kokemusta vahvistavan ympäristön sekä mahdollisuuden itsereflektion harjoitteluun. (Lipponen, Vehmasto, Salonen & Mäki-Opas 2023b, 57–62.) Esimerkiksi lapset voivat kehittää itsetuntemustaan ja käyttäytymistään hevosen antaman tarkan ja puolueettoman palautteen avulla (Graham & Lindsey 2017).

Hevosen ja ihmisen välistä vuorovaikutusta voidaan kuvailla luonteeltaan erityiseksi. Hevonen voi toimia työskentelyssä vuorovaikutuksen edistäjänä asiakkaan ja ammattilaisen välillä sekä edesauttaa luottamuksellisen suhteen syntymistä. Toisaalta hevonen voi myös itsessään tarjota asiakkaalle mahdollisuuden merkityksellisen vuorovaikutussuhteen kokemiseen ihmisen sijaan eläimen kanssa. (Lipponen ym. 2023b, 57–62.) Tällaisen sosiaalisen suhteen luominen hevoseen voi edesauttaa vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Esimerkiksi lapsi saattaa hevosten avulla oppia sovittamaan eleitänsä paremmin tilanteeseen sopivaksi. (Matias, Santos & Almeida 2023.)

Hevosen tavoin myös koiran on huomattu edistävän vuorovaikutusta sosiaalisissa tilanteissa. Eräässä tšekkiläisessä kouluun sijoittuvassa tutkimuksessa havaittiin, että koira vaikutti vuorovaikutuksen lisäksi myös yleiseen ilmapiiriin positiivisesti ja lisäsi lasten intoa oppimiseen. (Juríčková, Bozděchová, Machová & Vadroňová 2020, 677, 683.) Eläinavusteisuuden hyödyistä kouluympäristössä onkin saatu paljon lupaavaa tutkimusnäyttöä (Brelsford, Meints, Gee & Pfeffer 2017). Myös ikääntyneiden parissa eläimillä on todettu olevan selkeä positiivinen vaikutus. Eräässä ikääntyneiden hoitokotiin sijoittuvassa tutkimuksessa tutkittiin koira-avusteisen toiminnan vaikutuksia hoitokodin asukkaiden sosiaaliseen ja emotionaaliseen hyvinvointiin. Koiran kanssa aikaa viettäessä asukkaiden käytös muuttui ja he alkoivat esimerkiksi hymyillä, vaikka olisivat sitä ennen ilmaisseet negatiivista tunnetilaa. Koira lisäsi vuorovaikutusta asukkaiden kesken ja asukkaat alkoivat muistella menneitä koiran läsnä ollessa. Koira voi myös stimuloida ikääntyneen jäljellä olevia aisteja, kun osa aisteista on jo heikentynyt. (Briony ym. 2021, 1450, 1453–1452.)

Positiivisia tuloksia eläinavusteisuudesta on saatu myös sellaisten lasten kanssa, jotka ovat kokeneet vanhempiansa ongelmallista päihteidenkäyttöä. Eräässä tutkimuksessa järjestetty hevosavusteinen ryhmäterapia toi näille lapsille turvallisuuden tunnetta ja mahdollisuuden olla oma itsensä. Toisaalta hevoset saattoivat aluksi tuntua pelottavilta, mutta myös pelon kohtaaminen muiden tukeamana koettiin tärkeänä mahdollisuutena. Työskentelyn avulla moni lapsi pystyi parantamaan vuorovaikutustaan ja käytöstään muita kohtaan. Osa lapsista sai työskentelyn avulla uusia kavereita.

(Dunlop & Tsantefski 2018.) Myös laitoshuoltoon sijoitettujen lasten kanssa hevosavusteinen työskentely on osoittautunut hyödylliseksi ja lasten sosioemotionaalaisia taitoja kehittäväksi. Hevosavusteinen työskentely voi opettaa lapselle sääntöjen noudattamista ja parantaa lapsen ongelmanratkaisukykyä. (Matias ym. 2023.)

Eläinten läsnäololla ja eläimen kanssa vuorovaikutuksessa olemisella on havaittu olevan myös fysiologisia vaikutuksia ihmiseen. Esimerkiksi eläimen silittämisen on todettu lievittävän ihmisen stressiä (Pendry & Vandagriff 2019). Useamman tutkimuksen mukaan koiran seurassa olemisen laskee ihmisen sykettä, verenpainetta ja veren kortisolipitoisuutta (Rathish, Rajapakse & Weerakoon 2021). Koiran läsnäolo ihmiselle stressaavassa tilanteessa voi siten lieventää ihmisen kokemaa stressireaktiota (Ganderbergen ym. 2024). Myös hevosilla on huomattu olevan vaikutusta ihmisen kokemaan stressiin. Hevosien kanssa koettu vuorovaikutus voi sykevälivaihtelun perusteella joko vähentää ihmisen kokemaa stressiä tai osalla ihmisistä myös lisätä sitä. Nämä eri ihmisillä ilmenevät erilaiset vaikutukset on tärkeää huomioida hevosavusteisessa toiminnassa. (Ecker & Lykins 2019.)

3.3 Eläinavusteisuuden eettinen ja vastuullinen toteuttaminen

Eläimen ottaminen mukaan työskentelyyn ei koskaan korvaa työntekijän ammatillista osaamista ja kokemusta. Eläinavusteinen työskentely vaatii ammattilaiselta erityisen vahvaa ammattitaitoa sekä perehtymistä eläinavusteisen työskentelyn toteuttamiseen liittyviin seikkoihin, kuten eläimen tuntemiseen ja kouluttamiseen, turvallisuudesta huolehtimiseen ja eettisiin näkökulmiin. Eläimen osallistuminen tuo työskentelyyn lisää mahdollisia muuttujia. Ammattilaiselta edellytetäänkin kykyä jatkuvaan olosuhteiden arviointiin ja huomiointiin sekä taitoa tilanteiden lukemiseen. Tilanteen sitä vaatiessa ammattilaisen tulee olla valmiina vaihtamaan suunnitelmaa nopeastikin. (Ervast & Lindblom 2021, 23.)

Olenainen huomioitava asia eläinavusteisessa työskentelyssä on siihen osallistuvien eläinten hyvinvointi (Lipponen ym. 2022, 5). Työskentelyn tulee tuottaa positiivisia kokemuksia ihmisen lisäksi myös eläimelle, eikä työskentely saa sisältää minkäänlaista eläimen pakottamista tai voimakeinojen käyttöä (Animal Assisted Services International AASI julkaisuaika tuntematon). Eläinavusteisuutta käsittelevät julkaisut, ohjeistukset ja laatuksiteerit painottavat työskentelyyn osallistuvan eläimen hyvinvoinnista huolehtimista kunkin eläinlajin ja -yksilön vaatimalla tavalla. Näin ollen eläimestä vastaavalla henkilöllä tulee olla riittävästi tietoa ja taitoa sen hyvinvoinnista huolehtimiseen. Eläimen hyvinvointi tulee varmistaa niin työskentelyn aikana kuin sen ulkopuolellakin ja huolehtia eläimen jaksamisesta sekä palautumisesta. (Ekola & Kilpeläinen 2019, 45; Luke & Green Care Finland 2021, 33; Lipponen ym. 2022, 5.)

Vastuullinen eläinavusteinen työskentely vaatii riskien kartoittamista (International Association of Human-Animal Interaction Organizations IAHAIO 2018, 7). Yleisimpiä työskentelyyn liittyviä riskejä ovat allergiat, eläimiin liittyvät tapaturmat ja zoonoosien tai muiden infektioiden tarttuminen erityisesti asiakkailta, joiden immuunivaste on heikentynyt (Bert ym. 2016). Eläinavusteisuutta toteuttavan ammattilaisen onkin etukäteen varmistettava, ettei asiakas ole allerginen työskentelyyn osallistuville eläimille ja tarvittaessa arvioitava myös infektioriskiä. Tapaturmien välttämiseksi eläimen soveltuvuutta eläinavusteiseen työskentelyyn tulee aina arvioida niin luonteen, koulutuksen kuin terveydentilankin kannalta. Työskentelyyn valitaan vain sellaisia eläinyksilöitä, jotka luonteensa ja käyttäytymisensä puolesta ovat työskentelyyn soveltuvia ja turvallisia. Ammattilaisen tulee osata tulkita eläintä

ja sen käyttäytymistä sekä ohjata asiakasta toimimaan eläimen kanssa sen rajoja kunnioittavalla tavalla, jotta työskentely säilyy turvallisena kaikille osapuolille. (International Association of Human-Animal Interaction Organizations IAHAIO 2018, 7–9.) Lisäksi työskentelyssä on huomioitava asiakkaan mahdolliset pelot ja negatiiviset tunteet eläimiä kohtaan, jotta työskentely ei käänny tarkoitustaan vastaan aiheuttaen asiakkaalle jopa negatiivisia vaikutuksia hyvinvointiin (Ervast & Lindblom 2021, 22).

4 ELÄINAVUSTEISUUS NEUROKIRJON HENKILÖIDEN TUKENA

Tutkimukset osoittavat, että eläinavusteisuus voi tuoda hyötyjä neurokirjon henkilöiden kanssa työskentelyyn. Esimerkiksi ADHD:n oireet, kuten levottomuus ja keskittymisvaikeudet saattavat lievittyä koiran läsnäolon ansiosta (Juríčková ym. 2020, 677–683). Tutkimuksia löytyy paljon myös autismikirjon henkilöiden kanssa toteutetusta eläinavusteisesta toiminnasta. Eräs australialainen tutkimus tutki autismikirjon lasten vanhempien käsityksiä hevostoiminnan psykososiaalisista vaikutuksista. Hevostoiminnan seurauksena lasten psyykkinen ja emotionaalinen hyvinvointi lisääntyi ja hyödyt näkyivät koko perhesysteemissä. Hevostoiminnan vaikutukset näkyivät myös sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja positiivisten käyttäytymismallien lisääntymisenä. (Tan & Simmonds 2017, 759, 763–764.) Vastaavan suuntaisia positiivisia vaikutuksia on saatu autismikirjon lasten kanssa myös koira-avusteisen työskentelyn avulla. Koira voi tuoda lapselle työskentelyyn iloa ja motivaatiota sekä auttaa vuorovaikutuksen haasteisiin. Koira-avusteinen terapia voi kohottaa myös autismikirjon lapsen itseluottamusta. (London, Mackenzie, Lovarini, Dickson & Alvarez-Campos 2020, 4496–4450.)

Neurokirjon lapsilla vaikuttaisi olevan selvästi enemmän toiminnanohjauksen haasteita muihin lapsiin verrattuna (Hovik ym. 2017). Eläinavusteisen työskentelyn avulla esimerkiksi keskittymisen ja tarkkaavuuden vaikeudet voivat vähentyä (Tan & Simmonds 2017, 763; Valkas 2017). Eläinavusteisen työskentelyn avulla lapsi voi oppia kärsivällisyyttä ja pääsee harjoittelemaan tärkeitä toiminnanohjaukseen liittyviä käytännön taitoja, kuten esimerkiksi oman vuoron odottamista, toiminnan suunnittelua ja pitkäjänteistä työskentelyä (Valkas 2017, 64–65). Myös kyky ohjeiden omaksumiseen ja toimintaan suuntautumiseen voi kehittyä eläinavusteisen työskentelyn seurauksena (Tan & Simmonds 2017, 763; London ym. 2020, 4498–4450).

Kehittämämme esitteen kaksi ensimmäistä teemaa ovat tunteiden ja vireystilan säätelyn taidot. Useamman tutkimuksen mukaan lapsen itsesäätelykyky voi kehittyä eläinavusteisen työskentelyn avulla (Tan & Simmonds 2017, 759; Matias ym. 2023, 1). Esimerkiksi koira-avusteinen terapia voi parantaa autismikirjon lapsen tunnesäätelyn taitoja (London ym. 2020). Myös hevosavusteinen työskentely tarjoaa mahdollisuuden tunnetaitojen ja läsnäolon harjoitteluun. Hevonen reagoi herkästi ihmisen tunteisiin, jolloin asiakas voi peilata hevosen käytöstä itseensä ja omiin tunteisiinsa. Hevosen herkän reagoinnin ansiosta voidaan päästä käsittelemään myös asiakkaan piilossa olevia tunnekokemuksia. (Lipponen ym. 2023b, 58–62.) Lisäksi eläinavusteinen työskentely voi edistää neurokirjon henkilöiden vireystilan säätelyä, sillä esimerkiksi hevosavusteisen työskentelyn on koettu lisäävän toivotulla tavalla autismikirjon lasten rauhallisuutta, valppautta ja keskittymiskykyä (Tan & Simmonds 2017, 759, 763–764).

Autismikirjon lapsilla ja nuorilla on havaittu olevan ikätasoa heikommat arjen ja itsestä huolehtimisen taidot, minkä vuoksi näiden taitojen tukeminen eri ikävaiheissa on tärkeää (Bal, Kim, Cheong, & Lord 2015). Käsittelemme kehittämässämme esitteessä kolmantena teemana hyvinvoinnin perustarpeiden linkittämistä eläimen ja ihmisen välillä. Eläinavusteisessa työskentelyssä eläimestä huolehtimista voidaan linkittää itsestä huolehtimisen merkitykseen (Hautamäki, Ramadan & Vilhunen 2021, 22). Esimerkiksi hevosavusteisella työskentelyllä voidaan osoittaa asiakkaalle hyvinvointiin liittyvien perustarpeiden merkitystä linkittämättä ne hevosen hyvinvointiin. Työskentelyyn voi kuulua hevosten hoitamista ja niiden hyvinvoinnista huolehtimista esimerkiksi hevosia ruokkien, elinympäristöä siistien sekä hevosille liikuntaa tarjoten. Hevosen kautta voidaan käsitellä ravinnon, liikunnan, levon ja

hoivan kokemusten merkitystä konkreettisella tavalla. (Lipponen ym. 2023b, 57, 60–61.) Työskentelyssä voidaan hyödyntää myös lauman tarkkailua ja linkittää eläinten käyttäytymistä asiakkaan omiin sosiaalisiin suhteisiin ja vuorovaikutustilanteisiin (Hautamäki ym. 2021, 22; Lipponen ym. 2023b, 58).

Neljäntenä teemana kehittämässämme esitteessä ovat motoriset taidot. Neurokirjon henkilöiden motoriset taidot vaikuttaisivat kehittyvän eläinavusteisen työskentelyn seurauksena. Esimerkiksi eräässä nuoriin neurokirjon henkilöihin keskittyvässä tutkimuksessa havaittiin nuorten motoristen taitojen parantuvan hevosavusteisen työskentelyn ja aivoja kehittävien tehtävien yhdistämisen avulla. Parantuneita taitoja olivat sorminäppäryys, koordinaatiokyky sekä vahvuus. (Rigby ym. 2020.) Myös muissa tutkimuksissa on huomattu eläinavusteisen työskentelyn olevan yhteydessä autismikirjon henkilöiden kehittyneisiin motorisiin taitoihin, koordinaatioon ja motoriseen kontrolliin (McDaniel Peters & Wood 2017; Zoccante ym. 2021).

5 KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Kehittämistyön tarkoituksena on toteuttaa esite Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteisesta neuropsykiatrisesta valmennuksesta.

Kehittämistyön tavoitteena on esitteen avulla mallintaa Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteista neuropsykiatrista valmennusta. Esitettä tullaan hyödyntämään yhteistyökumppaneille viestimisessä ja työntekijöiden perehdytyksessä.

6 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS

6.1 Menetelmä

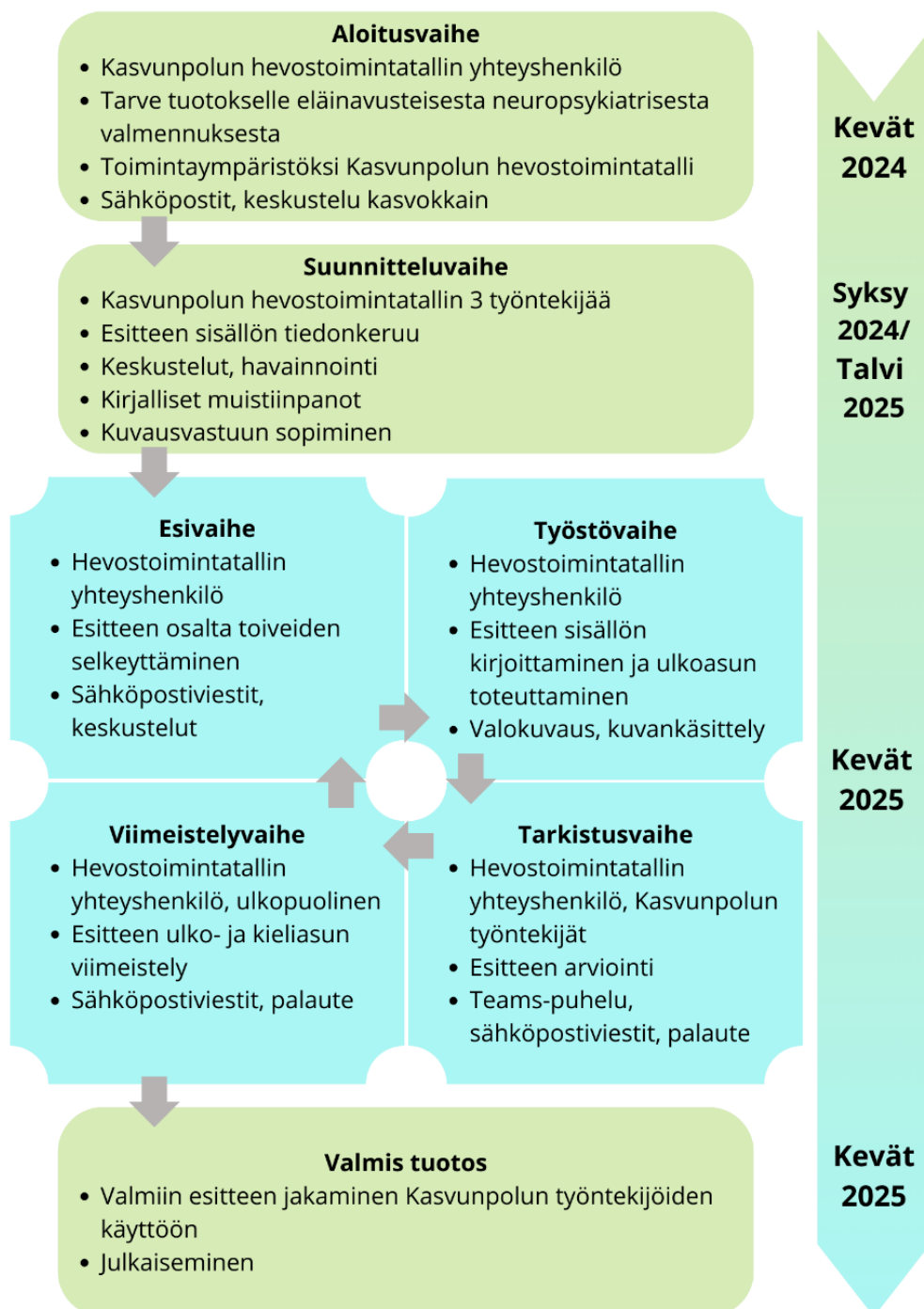
Kehittämistyö on menetelmänä tyypillisesti toiminnallinen tai taiteellinen. Kehittämistyö on prosessinomaista työskentelyä, joka tapahtuu sidoksissa tiettyyn aikaan ja ympäristöön. Kehittämistyön prosessia voidaan hahmottaa ja lähestyä monilla tavoin. Kehittämistyömme menetelmäksi valitsimme konstruktivistisen mallin. Siinä painottuu toiminnassa oppiminen, jatkuvasti arvioiva ja itseään korjaava työskentelytapa sekä prosessin eri vaiheiden huolellinen suunnittelu. Lisäksi konstruktivistisessä mallissa korostuu osallisuus, yhteisöllisyys ja inhimillisten tekijöiden tuomat vaikutukset prosessiin. Konstruktivistiseen malliin sisältyy ajatus kehittämistoiminnan syklisestä työskentelytavasta, mikä näkyy käytännössä pysähtymisenä, arviointina ja uudelleen suuntautumisena. (Salonen 2013, 12, 16.)

Valitsimme konstruktivistinen mallin käytettäväksi kehittämistyömme menetelmäksi, koska siinä keskitytään opiskelijan aktiiviseen rooliin oppimisprosessissa sekä jatkuvaan arviointiin ja toiminnassa uuden oppimiseen (Salonen 2013, 16). Eläinavusteisuus neuropsykiatrisessa valmennuksessa oli meille kehittämistyötä aloittaessamme uusi ja tuntematon aihe, joten ajattelimme, että toiminnan myötä tuleamme oppimaan paljon uutta ja uuden tiedon myötä mukautamme prosessia. Koimme menetelmän vahvuudeksi myös sen, että menetelmässä huomioidaan inhimillisten tekijöiden vaikutukset prosessiin. Lisäksi tutkittuamme eri vaihtoehtoja kehittämistyön menetelmistä, konstruktivistinen malli vastasi parhaiten omaa näkemystämme kehittämistyön vaiheiden etenemisestä. Uskoimme, että tiivis yhteistyö yhteistyötahon kanssa auttaisi meitä kehittämistyön onnistumisessa ja siksi mallin osallisuutta ja vastavuoroista vuorovaikutusta korostava työskentelytapa houkutteli meitä valitsemaan konstruktivistinen mallin kehittämistyömme menetelmäksi.

Konstruktivistisessä mallissa kehittämistyön vaiheisiin kuuluu aloitusvaihe, suunnitteluvaihe, esivaihe, työstövaihe, tarkistusvaihe, viimeistelyvaihe ja viimeisenä vaiheena valmiin tuotoksen julkaisu, esittely ja levittäminen. Vaiheet etenevät osittain suoraviivaisesti, mutta prosessi sisältää myös kehämäisiä vaiheita, joita voidaan tarvittaessa toistaa esimerkiksi saadun palautteen myötä. Konstruktivistinen mallin hyödyntäminen vaatii menetelmäosaamista ja dialogista keskustelua läpi prosessin. Suunnitelmallisuudella ja selkeällä tavoitteiden asettelulla ohjataan prosessin kulkua vaihe vaiheelta. (Salonen 2013, 16–17.)

Kehittämistyömme kulki alla kuvatun konstruktivistisen mallin vaiheiden mukaisesti (Kuva 1). Se alkoi Kasvunpolun hevostoimintatallin tarpeesta ja eteni pitkän suunnitteluvaiheen ja esivaiheessa selkeytettyjen toiveiden kautta intensiiviseen työstövaiheeseen. Kehittämistyömme prosessissa näkyi vaiheiden kehämäisyys mallin kuvaamalla tavalla. Kehittämistyötä arvioitiin jatkuvasti yhdessä yhteistyötahomme kanssa ja palautteen saamisen myötä palautimme esitteen takaisin tarkistusvai-

heesta työstövaiheeseen. Muokkausten tekemisen jälkeen etenimme tarkistusvaiheen kautta viimeistelyvaiheeseen ja lopulta valmiiseen tuotokseen.



KUVA 1. Kehittämistyömme prosessi Salosen (2013, 20) konstruktivistista mallia mukailien

6.2 Suunnittelu

Kehittämistyömme suunnitteluprosessi alkoi ryhmämme yhteisestä mielenkiinnosta sosiaalialalla toteutettavaa eläinavusteisuutta kohtaan. Mieleemme tuli Kasvunpolun hevostoimintatalli, jossa olimme aiemmin vierailleet opintojemme aikana. Päätimme ottaa yhteyttä tähän yritykseen ja kysyä olisiko heillä tarvetta eläinavusteisuuteen liittyvälle kehittämistyölle.

Kasvunpolun hevostoimintatallilta vastattiin myönteisesti ehdotukseemme kehittämistyön toteuttamisesta. Tämän jälkeen annoimme heille mahdollisuuden pohtia, millaiselle kehittämiselle heillä olisi

tarve. Prosessimme alkoi siis konstruktivistiselle mallille tyypillisestä aloitusvaiheesta, jossa tarkoituksena on tuoda esiin ilmennyt kehittämistarve ja tähän kehittämistarpeeseen vastaava kehittämissuunnitelma. Aloitussuunnitelmaan liitetään myös kehittämisen toimintaympäristön ja mukana olevien toimijoiden ideointia. Aloitussuunnitelmassa syntyy alustava linjaus siitä suunnasta, johon kehittämistä halutaan viedä. (Salonen 2013, 17.)

Kasvunpolun hevostoimintatallilta meille valikoitui yhteyshenkilöksemme tallipalveluiden vastaava ohjaaja. Pohdimme yhdessä, voisiko kehittämistyömme liittyä neurokirjon lasten ja nuorten tunnetaitoihin. Melko pitkän pohdinnan ja monien keskustelujen lopputuloksena tuli ehdotus kehitettävästä tuotoksesta, joka käsittelisi Kasvunpolun hevostoimintatallilla hyödynnettävää eläinavusteisuutta osana heidän toteuttamaansa neuropsykiatrisesta valmennusta. Tarkoituksena oli, että tätä tuotosta hyödynnettäisiin uusien työntekijöiden perehdytyksessä ja yhteistyötahoille viestimisessä.

Aiheeseen saatuamme lähdimme suunnittelemaan tuotosta alun perin oppaan muodossa yhteistyössä Kasvunpolun hevostoimintatallin työntekijöiden kanssa. Oivan (2017) mukaan oppaalle tyypillisiä piirteitä ovat rajattu kohderyhmä ja tavoite sekä konkreettiset neuvot. Prosessin myöhemmässä vaiheessa huomasimme, että yhteistyötahomme ajatus tuotoksen ensisijaisesta käyttötarkoituksesta painottuu selkeämmin yhteistyökumppaneille viestimiseen kuin työntekijöiden perehdyttämiseen. Tämän huomion seurauksena ymmärsimme kehitettävän tuotoksen sisältävän enemmän esitteelle kuin oppaalle tyypillisiä elementtejä. Esitteelle tyypillistä on tarkka kohderyhmä ja tarkoitus, samoin kuin oppaalle. Esitteen toteutuksessa on tärkeää muistaa, mitä lukijalle halutaan viestiä ja kenelle esite on suunnattu. Toisin kuin oppaassa, esitteessä ei ohjeisteta lukijaa toimimaan tietyllä tavalla. Esitteen tarkoituksena on välittää tietoa selkeästi, keskittyen olennaisiin asioihin. Lisäksi esitteelle tyypillistä on sen visuaalisuus ja houkuttelevuus. (Picaset 2024.) Näiden kriteereiden perusteella tulimme siihen tulokseen, ettei opas ole meidän tuotoksellemme oikeanlainen toteutusmuoto ja päättimme vaihtaa oppaan esitteeksi. Tästä eteenpäin puhuessamme tekstissä esitteestä viittaamme kehittelemäämme tuotokseen.

Esitteen sisältö kehittyi tiiviissä yhteistyössä Kasvunpolun hevostoimintatallin kanssa. Ensimmäisenä pohdimme, millaisista kokonaisuuksista esite voisi koostua. Ideoita ja ajatuksia esitteen suhteen vaihdeltiin aktiivisesti puolin ja toisin. Järjestimme tapaamisen Kasvunpolun hevostoimintatallille yhteyshenkilömme kanssa, jolloin kuulimme häneltä lisää yhteistyötahomme toiveista esitteeseen liittyen. Tässä tapaamisessa sovimme tarkemmin siitä, kuinka prosessimme ja yhteistyömme tulisi etenemään. Yhteyshenkilömme ehdotuksesta päätimme toteuttaa keskustelut Kasvunpolun hevostoimintatallin työntekijöiden kanssa ja valita näiden keskusteluiden perusteella noin kolme esitteen esiin nousutta kokonaisuutta esitteen sisällön pääteemoiksi. Sovimme uuden tapaamisen, jolloin keskustelut oli tarkoitus toteuttaa.

Tätä uutta tapaamista varten olimme ryhmänä pohtineet etukäteen, millaisista aiheista haluamme Kasvunpolun hevostoimintatallin työntekijöiden kanssa keskustella. Yhteyshenkilömme valitsi keskusteluun osallistuvat työntekijät ja osallistui niihin myös itse. Osallistujat olivat valikoituneet sillä perusteella, että he kaikki toteuttavat eläinavusteista neuropsykiatrista valmennusta osana työtään. Keskusteluissa pohdittiin, millä tavoin kukin keskusteluun osallistuneista hyödyntää eläinavusteisuutta työssään ja millaisia työmenetelmiä he käyttävät osana työskentelyään. Keskustelimme kolmen työntekijän kanssa toteuttaen keskustelut yksitellen, jotta jokaisen oma näkemys tulisi esiin.

Tällä halusimme ehkäistä muiden työntekijöiden kertoman vaikutusta toistensa kertomaan. Keskustelua käytiin myös siitä, mitä hyötyjä nämä työntekijät ajattelevat eläinavusteisuudesta olevan nimenomaan neurokirjon_henkilöiden kanssa työskennellessä. Perehdyimme keskustelun jälkeen myös teorian tietoon eläinavusteisuudesta, neuropsykiatrisesta valmennuksesta sekä neurokirjosta. Teorian tietoon pääsimme syventymään kattavasti, sillä työstimme samaan aikaan kehittämistyömme teoriaosuutta.

Keskustelujen ja teorian tietoon perehtymisen jälkeen kävimme läpi Kasvunpolun hevostoimintatallin työntekijöiden kanssa käydyistä keskusteluista tehtyjä muistiinpanoja. Teimme keskusteluissa eniten esiin nousseiden kokonaisuuksien pohjalta ehdotuksen esitteen sisällöstä. Ehdotimme esitteen pääteemoiksi tunne- ja viireystilan säätelyn taitoja, hoivaa sekä hyvinvoinnin linkittämistä. Tarkoitus oli, että esitettä lähdetäisiin kokoamaan näiden teemojen ja niihin liittyvien työvälineiden ympärille. Sovimme uuden tapaamisen, jossa perehtyisimme näihin teemoihin käytännössä.

Tässä sovituksessa tapaamisessa yhteyshenkilömme pohjusti käytännön osuutta keräämällä teorian tiedolla valitsemistamme teemoista sekä kertomalla tarkemmin konkreettisista työvälineistä, joita he asiakastyön arjessa käyttävät. Keskustelun yhteydessä sovimme vielä viimeisistä muutoksista esitteen sisällön suhteen. Tämän keskustelun lopputuloksena teemoiksi valikoituivat tunne- ja viireystilan säätelyn taidot, hyvinvoinnin linkittäminen sekä motoriset taidot. Motoriset taidot nostimme esitteen yhdeksi suureksi teemaksi sen takia, että yhteistyötahomme näki sen olevan merkittävä osa neuropsykiatrista valmennusta ja tärkeää tietoa yhteistyökumppaneiden kannalta. Aiemmin yhdeksi teemaksi suunnittelemamme hoiva puolestaan sisällytettiin osaksi hyvinvoinnin linkittämistä, sillä sen ei katsottu olevan niin suuri erillinen kokonaisuus.

Keskustelun jälkeen pääsimme tutustumaan Kasvunpolun hevostoimintatalliin ympäristönä ja näkemään aiemmin tapaamisella keskustelun aiheena olleita teemoja käytännössä. Pääsimme itsekin kokeilemaan esimerkiksi hevosen harjaamista. Samalla yhteyshenkilömme ohjeisti meitä ja kertoi, miten tällaisissa harjoitteissa toimitaan asiakkaan kanssa ja millaisia asioita asiakas pääsee niissä harjoittelemaan. Saimme suunnitteluvaiheessa lisäksi ajatuksen, että yksi ryhmämme jäsen, joka harrastaa valokuvausta, voisi ottaa esitteeseen liitettävät valokuvat Kasvunpolun hevostoimintatallilla. Tämä idea oli hyvä myös yhteyshenkilömme mielestä.

Ennen kuin lähdimme muotoilemaan esitettä, oitimme selvää siitä, millainen on hyvä esite ja millaisia piirteitä esitteeseen kuuluu. Visuaalisesti houkutteleva esite tekee vaikutuksen lukijaan monella eri tapaa. Mielenkiintoinen esite herättää huomiota, siihen on liitetty sisältöä rikastuttavia kuvia ja pienetkin yksityiskohdat on valittu tarkoin yrityksen ilmeeseen sopivaksi. Lisäksi hyvän esitteen edellytys on, että siihen on sisällytetty yrityksen kontaktitiedot, kuten puhelinnumero, sähköposti ja verkkosivujen osoite. (Picaset 2024.)

Kasvunpolun hevostoimintatallilta toivottiin, että esite olisi sähköisessä muodossa, jolloin sen eteenpäin jakaminen olisi helpompaa. Tämän vuoksi pohdimme, millä ohjelmalla esite olisi parasta toteuttaa, millaisia tekstikappaleita sen tulisi sisältää sekä miten aiemmin päätetyt teemat tulisi jaotella esitteeseen loogisesti. Pohdimme myös sitä, millainen esite sopisi ulkonäköllisesti Kasvunpolun hevostoimintatallille, jotta se edustaisi heidän arvojaan ja tapaansa toimia sosiaali- ja terveysalalla.

Kasvunpolun hevostoimintatallin toiveena oli saada esitteestä miellyttävä luettava niin perehdyttävälle ammattilaiselle kuin yhteistyökumppanillekin, mutta visuaaliseen ilmeeseen ja toteutustapaan he antoivat vapaat kädet.

Tapaaminen ja sen yhteydessä tehty toiveiden selkeyttäminen esitteen osalta olivat kehittämistyömme esivaihetta. Yleensä kun kehittämistyössä siirrytään suunnitteluvaiheesta esivaiheeseen, tarkoittaa se silloin siirtymistä ajatuksista ja ideoista käytännön toteutukseen (Salonen 2013, 17). Kehittämistyömme esivaiheessa siirryimme Kasvunpolun hevostoimintatallille eli siihen ympäristöön, jonne olimme kehittämistyötämme tekemässä. Esivaiheessa pääsimme myös suunnittelemaan prosessin tulevia vaiheita eli esimerkiksi sitä, millaisia toiveita Kasvunpolun hevostoimintatallilla on esitteen ulkonäölle.

6.3 Toteutus

Esivaiheen jälkeen konstruktivistisessa mallissa edetään työstövaiheeseen. Työstövaiheeseen kuuluu tuotoksen käytännön toteutus ja sen myötä tuotoksen kehittämiseen liittyvien osatekijöiden realisoituminen. Toiminnassa oppiminen on tässä vaiheessa isossa osassa. Vaihe vaatii muun muassa sitkeyttä, vuorovaikutteisuutta ja suunnitelmallisuutta. (Salonen 2013, 18.) Esitteen käytännön toteutus alkoi Kasvunpolun hevostoimintatallilla kuvien ottamisesta. Ryhmämme valokuvausta harrastava jäsen otti kuvia, kun Kasvunpolun hevostoimintatallin yhteyshenkilö näytti meille eläinavusteista toimintaa käytännössä. Kuvia ryhmämme jäsen otti muun muassa siitä, kun hevonen haettiin tarhasta, hevosta harjattiin ja hevonen pelasi älypeliä. Kasvunpolun hevostoimintatallin yhteyshenkilöltä olimme kysyneet luvan kuvien ottamiseen ja hänelle sopi myös se, että hän itse näkyy kuvissa. Kuvien otossa tärkeää oli, että kuvista saa positiivisen kuvan Kasvunpolun hevostoimintatallista. Tämä vaikutti esimerkiksi kuvakulmiin ja kuvien rajaamiseen. Kuvia käsitelimme ja rajasimme siten, ettei kuvissa näy kuraista maata tai hevosen jätöksiä. Valitsimme esitteeseen kuvia, jotka olivat laadukkaita ja tarkkoja. Kuvat valikoituivat myös sen perusteella, millaista tunnelmaa niistä välittyi. Kuvat sijoittelimme esitteeseen tekstien aiheiden mukaisesti. Lisäksi kirjoitimme usealle kuvalle kuvatekstejä, joilla pyrimme lisäämään esitteen kiinnostavuutta.

Esitteen toteutimme Canvan ilmaisversiolla. Valitsimme Canvan käytettäväksi esitteen tekoon, koska huomasimme Canvassa olevan Wordiin verrattuna sopivampia ja kattavammin vaihtoehtoja meidän suunnittelemamme visuaalisen ilmeen toteuttamiseen. Ensiksi vertailimme Canvasta löytyvien valmiiden luontoon liittyvien esitteiden mallipohjia. Näistä ei meille sopivaa mallipohjaa suoraan löytynyt, joten loimme tyhjän A4 kokoisen suunnittelumallin, josta lähdimme esitettä rakentamaan. Selkeää oli, että taustaväriksi haluamme vihreän, koska mielsimme sen liitettävän luontoon ja luonto on isossa osassa Kasvunpolun hevostoimintatallin toiminnassa. Loimme tiedostoon useita sivuja hahmottamaan sivumäärää, jonka ajattelimme olevan kansi- ja lopetus sivujen lisäksi noin kaksi sivua yhtä teemaa kohden. Kokeilimme otsikoita eri fonteilla löytääksemme selkeän ja silmää miellyttävän fontin.

Otsikoiden ja sivujen luonnin jälkeen aloimme kirjoittamaan esitteen tekstikappaleita. Tekstikappaleet esitteeseen teimme Word-ohjelmalla, koska koimme, että sillä on helpompi käsitellä tekstiä kuin Canvalla. Tekstikappaleiden kirjoittamista varten kokoonnuimme useita kertoja kaikki kolme tekijää samaan paikkaan. Yhdessä mietimme sekä tuotimme tekstiä muistiinpanojamme ja havaintojamme hyödyntäen lause lauseelta yksi teema kerrallaan. Halusimme kirjoittaa tekstikappaleet yhdessä,

jotta saisimme niistä mahdollisimman yhtenäisellä tyylillä tehdyt sekä voisimme hyödyntää jokaisen tekemiä havaintoja ja ajatuksia sisällön tuottamisessa. Kirjoitimme tekstikappaleet pyrkien helposti ymmärrettävään tekstiin ja toimiviin sanavalintoihin. Sijoitimme tunteiden säätelyn taidot esitteen ensimmäiseksi teemaksi, sillä se yhdessä vireystilan säätelyn taitojen kanssa korostui keskusteluissa kaikilla kolmella työntekijällä, joiden kanssa keskusteluja käytiin.

Esitteen teemoista kirjoittaessamme hyödynsimme tekemiemme havaintojen ja käytyjen keskustelujen lisäksi myös kehittämistyön teoriaosiot varten etsimäämme teoretietoa. Teoriatiedon keräämisen myötä olimme päässeet syventymään eläinavusteisuuteen, neurokirjoon ja neuropsykiatriseen valmennukseen. Näin ollen pystyimme esitettä kirjoittaessa soveltamaan teoretietoa ja yhdistämään sitä Kasvunpolun hevostoimintatallilta kerättyyn tietoon. Koska olimme hankkineet tietoa muun muassa neuropsykiatrisista häiriöistä, meillä oli hyvä käsitys siitä, millaisia tarpeita ja haasteita neurokirjon henkilöillä voi olla. Tämän tietämyksen avulla linkitimme esitteessä sisältöä neuropsykiatrisen valmennuksen asiakkaiden tarpeisiin. Ymmärryksemme aiheesta mahdollisti myös sen, että pystyimme kirjoittamaan helposti ymmärrettävää tekstiä ja tuomaan siihen konkreettisia esimerkkejä.

Kun kaikista teemoista oli kirjoitettu, tarkistimme tekstikappaleet ja korjasimme niistä muutaman kohdan. Tämän jälkeen lähetimme tekstikappaleetiedoston Kasvunpolun hevostoimintatallin yhteyshenkilölle kommentoitavaksi. Sillä välin, kun odottelimme vastausta yhteyshenkilöltämme, teimme tekstien ja kuvien sommittelua. Jaottelimme tekstikappaleita, siten että sivuille tulisi tasaisesti tekstiä ja kaikille sivuille mahtuisi myös kuva. Esitteessä halusimme myös olevan yhtenäinen visuaalinen ilme, joka toistuisi joka sivulla. Täksi yhtenäiseksi elementiksi valitsimme sivun taustaväriin lisäksi sivun kulmissa olevat vaaleanliilat palkit.

Esitteen kansisivua mietimme tarkkaan, sillä sen esitteen lukija ensimmäisenä näkee. Kannen kuvaksi valitsimme edustavan kuvan mustasta suomenhevosesta. Kannen otsikkoa pohdimme pitkään ja päädyimme siihen, että haluamme nostaa ylimmäksi otsikoksi Kasvunpolun hevostoimintatallin, koska tuotoksessa puhutaan siitä, miten eläinavusteisuutta toteutetaan juuri Kasvunpolun hevostoimintatallilla. Alaotsikoksi laitoimme eläinavusteisuuden neuropsykiatrisessa valmennuksessa, koska se kertoo olennaisesti esitteen sisällöstä. Kasvunpolun hevostoimintatallin yhteyshenkilö oli toivonut, että esitteeseen tulee Kasvunpolun hevostoimintatallin sekä Kasvunpolku Oy:n logot. Halusimme, että logot näkyvät tuotoksessa hyvälaatuisina, joten nettisivuilta kopioimisen sijaan pyysimme ja saimme yhteyshenkilöltämme logot tiedostoina esitteeseen liitettäväksi. Tuotoksena syntyi lopulta 14-sivuinen esite, joka kertoo Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteisesta neuropsykiatrisesta valmennuksesta. Esite käsittelee aihetta tunteiden ja vireystilan säätelyn taitojen, hyvinvoinnin linkittämisen ja motoristen taitojen teemojen kautta. (Liite 1.)

6.4 Arviointi

Kehittämistyön arviointi- eli tarkistusvaiheen voidaan konstruktivistisen mallin mukaan katsoa sisältyvän kaikkiin työvaiheisiin (Salonen 2013, 18). Arvioimme tuotosta itse pitkin sen kehittämisprosessia alkaen jo suunnitteluvaiheesta, jolloin arvioimme suunnitellun tuotoksen vastaavuutta yhteistyötoimien toiveisiin ja tarpeisiin sekä kehittämistyömme tavoitteeseen. Hyödynsimme ryhmämme mahdollistamia erilaisia näkökulmia toteuttaessamme jatkuvaa itsearviointia esitteen työstämisen eri vaiheissa. Hyödyntämällemme konstruktivistiselle mallille on tavanomaista, että kehitettävää tuotosta

arvioidaan, sen äärelle pysähdytään ja sitä viedään eteenpäin tasavertaisessa sekä vuorovaikutuksellisessa yhteistyössä yhteistyötahon kanssa (Salonen 2013, 16). Tämä näkyi kehitettävän esitteen jatkuvana yhteisenä arviointina ja tarvittaessa suunnitelman muuttamisena esimerkiksi silloin, kun huomasimme yhteistyötahomme ajatuksen tuotoksen ensisijaisesta käyttötarkoituksesta muuttuneen. Esitteen toteuttamisen välivaiheissa pyysimme palautetta ja esitimme kysymyksiä yhteyshenkilöllemme usein kirjallisesti sähköpostin välityksellä.

Vaikka arviointia tehtäisiin koko kehittämisen ajan, voidaan prosessista konstruktivistisen mallin mukaisesti erottaa myös erillinen tarkistusvaihe. Tarkistusvaihe ei ole välttämättä ajallisesti pitkään kestävä vaihe, mutta sillä on tärkeä rooli osana kehittämisprosessia. Tarkistusvaiheessa tuotosta arvioidaan yhdessä sen kehittämiseen osallistuneiden toimijoiden kanssa. (Salonen 2013, 18.) Saatuaamme esitteen tekstisisällöstä ensimmäisen version valmiiksi, lähetimme sen Kasvunpolun hevostointatallin yhteyshenkilöllemme ja kysyimme siitä mielipiteitä sekä muutamia tarkentavia kysymyksiä sisällöllisiin ratkaisuihin ja lausemuotoihin liittyen. Lähetimme yhteyshenkilöllemme pian myös valmiin esitteen palautteen saamista varten. Yhteyshenkilömme ehdotuksesta sovimme Teams-puhelun, jossa kävimme yhteisesti läpi esitteen kokonaisuudessaan ja korjasimme tekstiä hänen muokausehdotustensa mukaiseksi. Yhteyshenkilömme oli pääosin tyytyväinen esitteeseen ja tekstisisältöihin, mutta toivoi joidenkin hieman negatiivisesti asiaa lähestyvien käytännön esimerkkien muuttamista erilaiseen lähestymistapaan. Tämän myötä palautimme esitteen osittain takaisin työstövaiheeseen ja korjasimme sisältöä yhteyshenkilömme toiveiden mukaisesti. Konstruktivistiselle mallille onkin tyypillistä, että yhteisen arvioinnin myötä tuotos palautetaan tarvittaessa takaisin työstövaiheeseen (Salonen 2013, 18).

Kokonaisuudessaan saimme yhteyshenkilöltämme Teams-puhelun yhteydessä hyvää palautetta siitä, kuinka olimme ymmärtäneet meille esitellyt asiat ja jäsentäneet ne esitteeseen toiminnan luonnetta kuvaavalla tavalla. Sovimme yhteyshenkilömme kanssa kirjallisen palautteen keräämisestä muilta Kasvunpolun ja Kasvunpolun hevostointatallin työntekijöiltä. Toiveena meillä oli saada palautetta sekä eläinavusteisesti työskenteleviltä työntekijöitä että sellaisilta työntekijöitä, joille aihe ei ole ennestään tuttu, jotta voisimme arvioida esitteen selkeyttä ja ymmärrettävyyttä esimerkiksi mahdollisten yhteistyökumppaneiden näkökulmasta.

Korjattuamme esitettä yhteyshenkilömme toiveiden mukaisesti lähetimme sen hänelle uudelleen ja laadimme kysymykset työntekijöille palautteen keräämistä varten. Palautekysymykset johdimme kehittämistyön tavoitteesta sekä aiemmin kuvatuista hyvän esitteen kriteereistä. Kysyimme vastaajilta, kuinka he kokevat esitteen soveltuvan perehdytysmateriaaliksi ja yhteistyökumppaneille viestimiseen. Pyysimme palautetta esitteen sisällön selkeydestä sekä tekstin ymmärrettävyydestä. Lisäksi kysyimme mielipidettä esitteen visuaalisesta ilmeestä ja sekä mahdollisia kehitysehdotuksia. Palautteen keräsimme kehittämistyöprosessin lopussa sähköpostitse yhteyshenkilömme välityksellä. Annoimme aikaa palautteen antamiseen noin kaksi viikkoa.

Saimme palautetta kahdelta Kasvunpolun työntekijältä, jotka eivät työskentele eläinavusteisesti. Valitettavasti emme saaneet palautetta lainkaan Kasvunpolun hevostointatallin työntekijöiltä lukuun ottamatta aiempaa palautetta yhteyshenkilöltämme, joten palaute eläinavusteista työskentelyä toteuttavilta työntekijöiltä jäi suppeaksi. Saamamme kaksi kirjallista palautetta olivat hyvin samankaltaisia. Molempien työntekijöiden mielestä esite toimii hyvin perehdytysmateriaalina. Yhteistyökump-

paneille viestimiseen liittyen palautteissa pohdittiin esitteen laajuutta ja tekstin määrää. Saimme palautetta siitä, että esitteen tulisi olla tiiviimpi, mikäli sitä haluttaisiin käyttää uusien yhteistyökumppaneiden kiinnostuksen herättämiseen ja mahdollisimman monien tahojen tavoittamiseen. Esite kuitenkin toimii palautteen mukaan hyvin esimerkiksi jo palvelua ostavalle yhteistyökumppanille palvelun sisällön tarkempaan esittelemiseen. Palautteen mukaan esite on selkeä, helposti ymmärrettävä ja visuaaliselta ilmeeltään hyvä.

Keskustelimme ryhmämme kesken saamastamme palautteesta ja esitteen tarkoituksenmukaisesta laajuudesta. Päädyimme pitämään esitteen nykyisessä laajuudessaan, koska olimme aiemmin keskustelleet esitteen sopivasta pituudesta yhteyshenkilömme kanssa ja hän toivoi meidän tuottavan tietoa niin paljon kuin sitä rajaamiemme teemojen puitteissa syntyy. Hänen mukaansa esitettä voisi tarvittaessa käyttää myös pienemmissä osissa. Yhteyshenkilömme oli myös prosessin aikana ilmaissut toiveen siitä, että esite käsittelisi aihetta mahdollisimman konkreettisesti kuvaavalla ja käytännönläheisellä tavalla. Tämän vuoksi päädyimme pitämään esitteen nykyisessä laajuudessaan.

Koska saimme niin rajallisesti palautetta yhteistyötaholtamme, hyödynsimme esitteen viimeistelyä varten palautteen antajana myös prosessin ulkopuolista lähipiiriimme kuuluvaa henkilöä, jolle aihe ei ollut entuudestaan tuutu. Saimme suullista palautetta hyvästä kokonaisuudesta, tekstin helposta ymmärrettävyydestä sekä hyvästä jaottelusta. Palautetta saimme lisäksi pienistä häiritsevästä visuaalisista yksityiskohdista, jotka korjasimme asettelemalla tekstiä paremmin.

Tarkistusvaihe toteutui kehittämistyöprosessissamme osittain limittäin viimeistelyvaiheen kanssa. Viimeistelyvaiheeseen kuuluu konstruktivistisen mallin mukaan tuotoksen hiomista ja karsintaa, ja se voi kestää vaiheena yllättävänkin kauan (Salonen 2013, 18). Koska viimeistelyvaihe vaatii paljon aikaa, aloitimme esitteen viimeistelyn hyvissä ajoin. Teimme viimeistelyä varsinkin esitteen ulkoasuun liittyen pitkälti jo ennen palautteen keräämistä ja lisäksi pieniä muutoksia saamamme palautteen perusteella. Teams-puhelussa läpi käymämme palautteen jälkeen viimeistelimme esitteen viimeisen sivun. Lisäsimme viimeiselle sivulle Kasvunpolun hevostoimintatallin yhteystiedot ja lopetuslauseeksi ”Tervetuloa tutustumaan!”, jonka tarkoituksena on ohjata lukija toimimaan esitteen lukemisen jälkeen. Lopuksi vielä tarkastimme esitteen ulko- ja kieliasun virheiden varalta. Palautteen keräämisen ja viimeistelyn jälkeen luovutimme valmiin tuotoksen Kasvunpolun hevostoimintatallin käyttöön.

7 POHDINTA

7.1 Kehittämistyön toteutuksen ja tuotoksen pohdinta

Kehittämistyön tavoitteena oli mallintaa esitteen avulla Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteista neuropsykiatrista valmennusta. Kehittämistyön tarkoituksena oli toteuttaa esite Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteisesta neuropsykiatrisesta valmennuksesta. Esitettä tullaan hyödyntämään yhteistyökumppaneille viestimisessä ja työntekijöiden perehdytyksessä.

Onnistuimme mielestämme tavoitteessa ja tarkoituksen täyttämässä hyvin, sillä saimme esitteestä yhteistyötaholtamme hyvää palautetta etenkin siitä, että olemme kertoneet esitteessä eläinavusteisuudesta käytännönläheisesti ja ymmärrettävästi. Oman näkemyksemme mukaan esite toimii paremmin yhteistyötahoille viestimiseen kuin perehdytykseen, koska se enemmänkin esittelee aihetta kuin opastaa tai ohjeistaa työntekijää. Kerätyn palautteen perusteella esite kuitenkin toimii hyvin myös perehdytysmateriaalina. Myös oman näkemyksemme mukaan esite toimii hyvänä lisänä keskustelun tueksi uuden työntekijän perehdytyksessä. Sitä voidaan hyödyntää myös itsenäisen perehdytymisen välineenä aiheeseen tutustumisessa.

Kehittämistyön suunnittelun ja tiedonkeruun toteutimme pitkäjänteisesti ja käytimme siihen paljon aikaa. Näimme tarpeelliseksi avata suunnitteluvaihetta kehittämistyön raportissa yksityiskohtaisesti prosessin hahmottamisen kannalta ja siksi siitä tuli osiona pidempi kuin muista kehittämistyön toteutuksesta kertovista osioista. Yhteistyö Kasvunpolun hevostoimintatallin kanssa oli etenkin suunnitteluvaiheessa tiivistä ja isossa osassa esitteen sisällön rakentamisessa. Se, että esitteen tekeminen oli vahvasti sidoksissa Kasvunpolun hevostoimintatallin tuottamaan tietoon, toi kuitenkin omat haasteensa aikataulussa pysymiseen. Välillä viesteihin vastausten saamisessa kesti pidempään kuin olimme ajatelleet. Koemme kuitenkin, että läpi prosessin yhteistyö Kasvunpolun hevostoimintatallin kanssa oli soljuvaa ajatusten vaihtoa puolin ja toisin.

Kehittämistyön toteutusvaiheessa esitteen tekstikappaleiden kirjoittaminen yhdessä oli mielestämme toimiva ja onnistunut valinta. Olimme myös määrittäneet tarkan aikataulun esitteen tekstikappaleiden valmiiksi saamiselle, jossa onnistuimme pysymään. Canva toimi esitteen toteuttamiseksi hyvin ja sillä oli helppo toteuttaa tavoittelemamme visuaalinen ilme. Kehittämistyön arviointiin olisimme halunneet jättää enemmän aikaa. Vaikka arvioimme esitettä läpi prosessin ja kysyimme palautetta useaan otteeseen eri vaiheissa, jäi valmiista esitteestä palautteen saaminen prosessin viime hetkille. Onneksi saimme kuitenkin työntekijöiltä hyvää palautetta, eikä muutoksia esitteeseen enää tuossa vaiheessa tarvinnut tehdä. Saamamme palautteen määrä jäi kuitenkin valitettavan vähäiseksi ja yksipuoliseksi. Arvioidaksemme esitettä luotettavammin olisimme voineet panostaa tarkistusvaiheeseen enemmän. Olisimme voineet kerätä palautetta kohderyhmäämme ajatellen mahdollisuuksien mukaan myös Kasvunpolun hevostoimintatallin yhteistyökumppaneilta, kuten esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaisilta. Kattavamman palautteen ja joustavamman aikataulun avulla olisimme voineet kehittää esitettä tarvittaessa vielä paremmin tavoitettaan vastaavaksi.

Koemme, että konstruktivistinen malli soveltui hyvin kehittämistyömme menetelmäksi. Se ohjasi kehittämistyömme toteutusta ja auttoi hahmottamaan sitä, mitä missäkin vaiheessa teemme. Kuten jo aikaisemmin mainitsimme, konstruktivistinen malli korostaa jatkuvaa työskentelyn arviointia sekä uudelleen suuntautumista (Salonen 2013, 16). Jatkuvan arvioinnin ja uudelleen suuntautumisen korostuminen mallissa mahdollisti sen, että pysähdyimme useasti miettimään, miten kannattaa edetä

ja tarvitsee alkuperäistä suunnitelmaa muuttaa. Jos esite olisi pitänyt tehdä täysin alkuperäisestä suunnitelmasta poikkeamatta, ei siitä todennäköisesti olisi tullut niin toimivaa kuin tämän menetelmän mukaisesti toteutettuna siitä tuli.

Konstruktivistisessa mallissa perusajatuksena on, että tietoa tuotetaan yhdessä keskustellen ja toimijoita osallistava näkökulma huomioiden (Salonen 2013, 16). Kehittämistyömme edetessä teimme tiiviisti vastavuoroista yhteistyötä yhteistyötahomme kanssa. Tämä auttoi meitä tuottamaan esitteen, joka vastaa yhteistyötahomme toiveisiin. Yhteistyötaho oli vahvasti osallistettuna esitteen tekoon, mutta paremmin menetelmän mukaisesti toimiaksemme olisimme voineet osallistaa yhteistyötahon puolelta useampia toimijoita aktiivisesti mukaan prosessiin.

Konstruktivistinen malli huomioi inhimillisten tekijöiden tuomat vaikutukset kehittämistyön etenemiseen (Salonen 2013, 16). Tämä oli yksi tärkeimpiä perustelujamme juuri tämän menetelmän valitsemiseksi. Menetelmän kannalta oli olennaista, että prosessiin vaikuttavat siihen osallistuvien ihmisten toiminta, motivaatio ja vuorovaikutus. Koska valitsemamme menetelmä huomioi inhimilliset tekijät, pyrimme läpi prosessin tiedostamaan, että toimijoiden tuottamaan tietoon vaikuttavat heidän omat kokemuksensa ja näkemyksensä. Lisäksi huomioimme, että toimijoiden motivaatio voi vaihdella prosessin aikana ja tämä voi näkyä esimerkiksi yhteydenpidon aktiivisuudessa. Vastaavasti huomioimme motivaation vaikuttavan myös omaan työskentelyymme eri tavoin prosessin eri vaiheissa.

Hyvän esitteen kriteereinä olivat, että esitteessä on kuvia, jotka tuovat sisältöön lisäarvoa sekä yksityiskohtia, jotka sopivat yrityksen visuaaliseen ilmeeseen. Hyvästä esitteestä piti myös löytyä yrityksen yhteystiedot. (Picaset 2024.) Esite täyttää edellä mainitut kriteerit. Esitteestä saimme mielestämme visuaalisesti houkuttelevan ja siinä on paljon sisältöä täydentäviä kuvia. Esite on tehty tarkasti yksityiskohtia ajatellen ja sisällöllisissä valinnoissa on mietitty myönteisen kuvan luomista Kasvunpolun hevostoimintatallista. Hyvän esitteen kriteereiden mukaisesti esitteen viimeiseltä sivulta löytyy yrityksen yhteystiedot sekä logot.

Esitteen teimme Kasvunpolun hevostoimintatallin omasta tarpeesta lähtöisin, kuuntelemalla pitkin prosessia heidän toiveitaan esitteen suhteen. Valinnat teimme myös pitkälti heidän toiveidensa mukaan, miettien tarkasti sitä, millaisen kuvan esite Kasvunpolun hevostoimintatallista antaa. Toiveena oli myös visuaalisesti miellyttävä ja informatiivinen esite, jossa onnistuimme hyvin työntekijöiltä saamamme palautteen perusteella.

Yhteyshenkilöemme ajatuksen mukaan jo esitteen tekoprosessilla on ollut merkitystä Kasvunpolun hevostoimintatallin työntekijöille. Työntekijöiden kanssa käydyt keskustelut antoivat työntekijöille mahdollisuuden pysähtyä aiheen äärelle miettimään sitä, miten ja miksi näin tehdään ja toimitaan. Pohdimme, että tämä on voinut vaikuttaa positiivisesti työntekijöiden tapaan työskennellä jatkossa. Esitteen merkitys itsessään yhteistyötahollemme on konkreettisen välineen saaminen aiheesta tiedon lisäämiseen ja apuvälineen saaminen perehdyttämiseen. Kasvunpolun hevostoimintatallin nettisivuilta löytyy hyvin niukasti tietoa eläinavusteisesta neuropsykiatrisesta valmennuksesta, joten esitteen avulla Kasvunpolun hevostoimintatallin yhteistyökumppanit saavat kattavasti lisää tietoa aiheesta. Huomasimme, että Kasvunpolun hevostoimintatallille on aiemmin tehty opinnäytetyönä palveluesite eläinavusteisista kuntoutuspalveluista, mutta neuropsykiatriseen valmennukseen syventävää esitettä ei ole tehty.

Hallitus on linjannut vähentävänsä hyvinvointialueiden rahoitusta muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta (Valtiovarainministeriö 2024, 87–92). Siksi ajattelemme, että on erityisen tärkeää korostaa sosiaali- ja terveyspalveluiden tärkeyttä ja merkitystä. Toteuttamamme esitteen avulla Kasvunpolun hevostoimintatalli voi lisätä tietoisuutta ja tunnettavuutta heidän tarjoamastaan eläinavusteisesta neuropsykiatrisesta valmennuksesta sekä sen avulla saavutettavista hyödyistä asiakkaalle. Lisäksi ajattelemme esitteen olevan tärkeä, koska neuropsykiatristen häiriöiden diagnoosit lisääntyvät ja tarve neuropsykiatriselle valmennukselle on kasvussa (KELA 2024; Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2025). Nyt on otollinen aika pyrkiä vahvistamaan eläinavusteisen neuropsykiatrisen valmennuksen roolia osana palvelujärjestelmää ja nostaa jalustalle tämä vaihtoehtoinen tapa asiakkaiden kanssa työskentelyyn.

Aikataulua ajatellen, olisimme voineet itse olla vuoden 2025 alussa hieman aikaisemmin Kasvunpolun hevostoimintatalliin yhteydessä, jotta aikaa yhteisten tapaamisten järjestämiseen olisi ollut enemmän. Mietimme näin jälkeen päin, että Kasvunpolun hevostoimintatallilla eläinavusteisen työskentelyn käytännön esittelemiseen olisimme voineet sopia yhden kerran sijaan kaksi erillistä kertaa. Kahdelle kerralle jakaminen olisi voinut mahdollistaa kattavamman tiedonkeruun käytännön esittelyistä. Olisimme voineet saada monipuolisemman kuvan siitä, miten Kasvunpolun hevostoimintatallilla eläinavusteista neuropsykiatrista valmennusta toteutetaan, jos toimintaa olisi käytännössä esitelty useampi eri työntekijä. Nyt työskentelyn esittely painottui vain yhden työntekijän näkökulmaan. Hahmottaaksimme paremmin työntekijän roolin asiakastilanteissa, meidän olisi ollut hyödyllistä päästä näkemään aitoja eläinavusteisen neuropsykiatrisen valmennuksen asiakastilanteita, mutta tässä olisi tullut suurena haasteena vastaan asiakkaiden tietoturvan varmistaminen ja erilaiset lupakysymykset. Pohdimme myös, että eläinavusteisen työskentelyn esittelyn videokuvaaminen olisi ollut dokumentoinnin kannalta hyvä ratkaisu, sillä esitteen sisällön kirjoittaminen oli lopulta vain meidän muistimme ja muistiinpanojemme varassa.

Esitteen teemat rajautuivat Kasvunpolun toiveesta toiminnassa eniten näkyvimpiin teemoihin, mikä vaikutti osaltaan siihen, että osa Kasvunpolun eläinavusteisen neuropsykiatrisen valmennuksen teemoista rajautui esitteen ulkopuolelle. Esitteessä olisimme voineet tuoda enemmän esiin Kasvunpolun hevostoimintatallin muiden eläinten roolia neuropsykiatrisessa valmennuksessa. Esitteeseen olisi ollut hyvä saada kuvat hevosten ja lampaiden lisäksi myös hevostoimintatallin kissoista ja kaneista. Lisäksi kuvien osalta mietimme, että vuodenaika ja sää kuvien ottoon ajoittui hieman huonosti, sillä ympäristö ei ollut niin edustava kuin se olisi voinut olla.

Kehittämistyön sisältöä ajatellen olisimme voineet linkittää kirjoittamaamme teoriaosiota laajemmin esitteen sisältöön. Kasvunpolun hevostoimintatallin kanssa heti alussa linjattiin, ettei esitteeseen tule teorialähteitä, minkä uskomme vaikuttaneen siihen, että lukijasta voi tuntua esitteen jäävän hieman irralliseksi raportin teoriaosiosta. Lisäksi haasteena teoriaosion kohdalla oli, että lopulliset teemat esitteeseen päätettiin vasta myöhäisessä vaiheessa prosessia. Teoriaosio toimi kuitenkin meille itsellemme tekijöinä aiheen hahmottamisen ja aiheen soveltamisen mahdollistajana, vaikka sieltä ei suoraan tietoa esitteeseen otettukaan.

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Hyvän tieteellisen käytännön periaatteena on vastuullinen, luotettava, arvostava ja rehellinen toiminta. Kehittämistyötä toteuttaessa tulee noudattaa oman tieteenalan eettisiä ohjeistuksia sekä

sääntöjä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11–12.) Kehittämistyötä tehdessä olemme toimineet hyvän tieteellisen käytännön perusperiaatteiden mukaisesti varmistamalla työskentelymme laadukkuuden ja oikeudenmukaisuuden sekä toimimalla rehellisesti ja arvostusta osoittaen yhteistyötahomme kanssa. Olemme ottaneet vastuun tekemästämme kehittämistyöstä.

Kehittämistyömme toteuttaminen ei vaatinut henkilötietolain (523/1999) mukaisten henkilötietojen käsittelyä, eikä prosessissa käsitelty muutenkaan salassapitovelvollista tai arkaluonteista tietoa. Kaikki kehittämistyömme prosessiin yhteistyötahomme puolelta osallistuneet olivat vapaaehtoisesti mukana prosessissa. Kehittämistyömme kohde valikoitui yhteistyötahomme tarpeesta jäsentää Kasvunpolun hevostoimintatallin eläinavusteista työskentelyä neuropsykiatrisessa valmennuksessa ja tuottaa siitä materiaalia, jonka avulla Kasvunpolun hevostoimintatalli voi lisätä tietoisuutta aiheesta. Kehittämistyöhömmme liittyvää työskentelyä toteutettiin koko prosessin ajan avoimessa vuorovaikutuksessa yhteistyötahon kanssa.

Olemme huomioineet tekijänoikeudet kaikissa prosessimme vaiheissa. Kehittämistyötämme varten otetut kuvat ovat yhden ryhmäläisemme ottamat, jolloin kuvien tekijänoikeudet kuuluvat hänelle. (ARENE 2020.) Kasvunpolun hevostoimintatallilla on lupa hyödyntää esitettä perehdytysmateriaalina ja yhteistyötahoille viestimisessä. Kehittämistyöhön on kirjattu sen tekijöiden nimet ja maininta siitä, että esite on opiskelijoiden tekemä.

Varmistimme luvan kuvien ottamiseen Kasvunpolun hevostoimintatallilla yhteyshenkilöltämme. Lisäksi yhteyshenkilöltä pyysimme suostumuksen hänen näkymiseensä kuvissa sekä näiden kuvien käyttämiseen esitteessä. Saimme myös luvan käyttää esitteessä yhteistyötahomme logoja. Kehittämistyötä aloittaessa osallistujat ovat allekirjoittaneet opinnäytetyösopimuksen. Kehittämistyö julkaistaan Theseuksessa ja esite tulee liitteeksi kehittämistyöhömmme. Yhteistyötahomme kanssa on sovittu, että esite saa näkyä julkisesti osana kehittämistyön raporttia.

Esitteen sisällössä hyödynsimme teorian lisäksi ammattilaisilta kerättyä tietoa. Tiedon oikeellisuuden tarkistamisessa hyödynsimme yhteistyötahoa sekä netistä löytyvää teoriatietoa. Varmistimme yhteistyötaholtamme esitteen sisältöön liittyvät epäselvyytemme. Esitteen sisältö on valittu yhdessä yhteistyötahon kanssa kohderyhmän ja tiedon olennaisuuden perusteella. Esitteen sisältöä kirjoittaessa mietimme tiedon oikeellisuuden kannalta sitä, millaisia asioita tekstissä voidaan todeta faktoina. Esitteen sisällön luotettavuutta heikentää se, että esitteen teemojen käytännön esitleminen tapahtui pelkästään Kasvunpolun hevostoimintatallin yhteyshenkilön toteuttamana. Näin ollen käytännön esittelyissä painottui vain yhden työntekijän näkökulma. Useamman työntekijän näkökulman tuominen esittelyihin olisi voinut mahdollistaa luotettavamman ja puolueettoman tiedon saannin.

7.3 Ammatillinen kasvu

Kuten kaikkea sosiaalialan toimintaa, myös tämän kehittämistyön prosessia ovat ohjanneet sosiaalialan (AMK) kompetenssit. Näitä kompetensseja ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, palvelujärjestelmä osaaminen, kriittinen ja osallisuutta edistävä yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. (SOAMK 2023.) Kehittämistyömme prosessi oli koko ryhmälle monella tapaa opettavainen kokemus. Sosiaalialan kompetensseihin peilaten osaamisemme kehittyi erityisesti sosiaalialan eettisessä osaamisessa, asiakastyön osaamisessa sekä tutkimuksellisessa kehittämis- ja innovaatio-

osaamisessa. Saimme arvokkaita kokemuksia ja oppeja myös sellaisista aiheista, jotka eivät suoraan sisälly näihin edellä mainittuihin kompetensseihin. Prosessin aikana jokainen ryhmämme jäsen oppi jotain itsestään ja ryhmästämmme. Koemme näiden oppien olevan merkittävässä roolissa kehittämistyömme prosessin toteutuksessa, lopputuloksessa sekä siinä, millaista osaamista kullekin ryhmäläiselle kehittyi tulevaisuutta ja uraa ajatellen.

Sosiaalialalla tarvittavaa eettistä osaamista pääsimme prosessimme aikana harjoittamaan useaan otteeseen. Prosessin alusta alkaen olemme noudattaneet kehittämistyön ohjeistuksia ja kuunnelleet tarkasti yhteistyötahomme Kasvunpolun hevostoimintatallin toiveita ja kehitysehdotuksia. Olemme huolehtineet, että kehittämistyötä varten tarvittavat lupa-asiat ovat kunnossa jo prosessin alusta alkaen. Mikäli jokin asia prosessimme eri vaiheissa on mietityttänyt tai emme ole olleet varmoja, kuinka meidän tulisi toimia, olemme kysyneet apua kehittämistyön ohjaajilta, Kasvunpolun hevostoimintatallin yhteysenkilöltä tai toisiltamme.

Prosessin edetessä olemme huomanneet, että ryhmäläisten tuki esimerkiksi erilaisten vaihtoehtojen pohtimisessa on ollut todella arvokasta ja vertaansa vailla. Erilaisten vaihtoehtojen tarkastelu useasta eri näkökulmista vahvistaa sitä, että mahdollisimman moni näkökulma tulisi kehittämistyössämme huomioiduksi. Kehittämistyömme tarkastelu näistä näkökulmista on mahdollistanut myös sen, että pystymme tarkastelemaan omaa työtämme kriittisesti ja reflektoiden jatkuvasti prosessin edetessä. Olemme oppineet tunnistamaan haasteemme, sekä vahvuutemme niin ryhmänä kuin yksilöinäkin. Ajattelemme, että kun osaamme tunnistaa ryhmästämmme nämä asiat, myös kritiikin vastaanottamisesta on helpompaa. Ryhmämme hyvä yhteishenki on mahdollistanut sen, että jokaisella ryhmäläisellä on mahdollisuus tuoda oma näkökulmansa ja kehitysehdotuksensa avoimesti esille pelkäämättä muun ryhmän reaktiota. Uskomme, että ryhmämme hyvä yhteishenki on ryhmämme sisällä annetun positiivisen palautteen ja kannustamisen ansiota.

Eettiseen osaamisen liittyen ryhmämme on onnistunut toteuttamaan kehittämistyön prosessin niin, että monien ohjeiden ja neuvojen lisäksi työskentelyämme ovat kuitenkin ohjanneet meille tärkeät arvot. Ryhmänä meille on ollut alusta asti tärkeää, että muista ihmisistä ja asioista puhutaan kunnioittavasti. Olemme huolehtineet, että keräämämme tieto perustuu luotettaviin teorialähteisiin ja tutkimuksiin. Esimerkkinä eettisestä osaamisesta, olemme ryhmässämme sopineet, että eläinavusteisuudesta puhuttaessa vältetään ilmaisua ”eläintä käytetään”. Eläintä kun ei työskentelyssä ”käytetä” työvälineenä vaan se toimii aktiivisena osallistujana työskentelyssä ammattilaisen työparina. Toisena tällaisena ilmaisuna mainittakoon ”kärsiä”. Ajattelemme, ettei ”kärsiä” ole hyvä ilmaisu kuvaamaan neurokirjon ihmisen kokemusta omista haasteistaan. Vaikka neurokirjon henkilöillä voi elämässään olla paljon erilaisia haasteita, ei se kuitenkaan mielestämme tarkoita sitä, että he aina kärsisivät niistä. Lisäksi kehittämistyössämme käytimme termiä neurokirjon henkilö viitatessamme henkilöön, jolla on neuropsykiatrisen häiriön. Valitsimme kyseisen termin käytettäväksi, koska se on terminä selkeä, eikä se korosta negatiivisuutta tai poikkeavuutta. Olemme olleet tarkkoina siinä, että termistö sekä sanalliset ilmaisut olisivat kaikkia kunnioittavia sekä neutraaleja.

Olemme huomanneet myös, että koko kehittämistyön prosessi on kartuttanut meidän kaikkien asiakastyön osaamistamme. Vaikka jokaiselta meiltä löytyy jo kokemusta työskentelystä sosiaalialan asiakkaiden kanssa, on kehittämistyöprosessimme ollut oppimiskokemus vertaansa vailla tämänkin suhteen. Olemme saaneet kattavasti uutta tietoa laajoista aihepiireistä, kuten neuropsykiatrisista häiriöistä, neuropsykiatrisesta valmennuksesta ja eläinavusteisuudesta sosiaalialalla. Koemme, että

nämä aiheet ovat sosiaalialalla hyvin ajankohtaisia ja yleisiä, minkä vuoksi saamamme teoriatieto on varmasti hyödynnettävissä myös asiakastyössämme. Tähän teoriatietoon pohjautuen ymmärrämme jatkossa paremmin neuropsykiatrisia häiriöitä, niihin liittyviä tuen tarpeita sekä eläinavusteisuutta työmenetelmänä.

Ryhmämme suurin oppimiskokemus on yksimielisesti tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen kehittyminen. Koko prosessi on vaatinut meiltä yksilöinä ja ryhmänä paljon pitkäjänteisyyttä, joustamista, yrittämistä ja halua uuden oppimiseen. Prosessimme kesti kokonaisuudessaan yhden kokonaisen vuoden. Näin pitkään prosessiin ei kukaan ryhmäläisistämme ole aiemmin osallistunut ja olemmekin päässeet haastamaan osaamistamme. Pääsimme kehittämään myös prosessi-osaamistamme ja harjoittelemaan sitä, millainen prosessi uuden asian kehittäminen on. Lisäksi olemme oppineet soveltamaan kehittämismenetelmiä osana käytännön työskentelyä.

Kuten jo aiemmin olemme maininneet, on kehittämistyöprosessimme ollut antoisa oppimiskokemus. Vaikka onnistumisia on tullut runsaasti, on mukaan mahtunut heikkojakin hetkiä ja virheitä. Pidämme kuitenkin tärkeänä oppina myös ymmärrystä siitä, että joitain asioita olisi voinut tehdä prosessimme aikana varmasti paremminkin. Esimerkiksi aikataulussa pysyminen tuotti meille välillä haasteita. Oman haasteensa kehittämistyöhömme toivat myös monet muuttujat prosessin aikana, kuten op-paan muuttuminen esitteeksi tai kiireellä tehty aihe-ehdotus ilman kunnollista aihetta. Kehittämistyö on aiheuttanut myös paljon stressiä ja paineita jokaiselle ryhmämme jäsenelle. Lisäksi kaikki meistä ovat käyneet töissä opintojen ohella, joten yhteisen ajan löytäminen on tuottanut lisähaastetta prosessin aikana. Näistä haasteista olemme kuitenkin ryhmänä selvinneet ja kaikkeen on löydetty ratkaisu.

Vaikka aihe-ehdotuksemme teko tuotti hieman haasteita, työsuunnitelman toteutus sujui huomattavasti helpommin. Myös varsinaisen kehittämistyön tekeminen ja raportin laatiminen on laajuudessaan huolimatta onnistunut mielestämme hyvin. Olemme saaneet jaettua kaikille sopivat roolit, mikä on omalta osaltaan edesauttanut prosessin onnistumista. Saimme myös hyvin otettua kiinni aikataulua, josta jossain vaiheessa olimme hieman myöhässä. Se vaati vain napakampaa otetta sekä oikeanlaista orientaatiota meiltä jokaiselta.

Uskomme, että tietyt ryhmänä tekemämme linjaukset ovat olleet ratkaisevassa asemassa prosessista kunnialla selviämisen kannalta. Olemme pitäneet huolta toistemme jaksamisesta ja hyvinvoinnista koko prosessin ajan. Ryhmässämme on otettu huomioon jokaisen toiveet ja tarpeet. Meillä on koko prosessin ajan ollut selkeä roolijako ja avoin ilmapiiri. Ryhmämme toimi ymmärtävällisellä otteella ja olemme muistutelleet vuorotellen toisillemme, että elämässä on muutakin kuin eläinavusteisuus, neuropsykiatrinen valmennus ja tämä kehittämistyö. Meidän vahvuutemme on ollut toimiva ja kannustavalla asenteella varustettu ryhmä. Totesimme yhdessä kehittämistyön prosessin päätteeksi, että tätä oli huomattavasti mukavampi tehdä ryhmänä kuin yksin. Olemme kiitollisia kaikista prosessin aikana saaduista opeista ja onnistuneesta ryhmätyöskentelystä.

7.4 Kehittämistyön hyödynnettävyys ja kehittämisideat

Kehittämäämme esitettä on tarkoitus hyödyntää ensisijaisesti Kasvunpolun hevostoimintatallin yhteistyökumppaneille viestimisessä ja siten tietoisuuden lisäämisessä eläinavusteisesta neuropsykiatrisesta valmennuksesta. Esitettä voidaan hyödyntää kokonaisuutena tai tarpeen mukaan siitä voi käyttää kohdennetusti vain tietyistä teemoista kertovia osioita. Esitettä laatiessamme huolehdimme,

että kaikki osiot toimivat ymmärrettävyyttä ajatellen myös itsenäisenä kokonaisuutenaan, jotta esitettä voi hyödyntää mahdollisimman monipuolisesti.

Esitteen ja sen käsittelemien teemojen pohjalta olisi mahdollista kehittää jatkossa laajempaa ja konkreettisemmin uutta työntekijää ohjaavaa perehdytysmateriaalia aiheesta. Tällöin esite voisi toimia suuremmissa roolissa uuden työntekijän itsenäisessä perehtymisessä. Mikäli esitettä jalostettaisiin laajemmaksi perehdytysmateriaaliksi, tulisi sen sisältää selkeitä työntekijälle kohdistettuja ohjeita ja työskentelyssä huomioitavia asioita.

Sisällöllisesti esitettä olisi mahdollista kehittää tulevaisuudessa laajemmaksi lisäämällä siihen enemmän yleistä tietoa neuropsykiatrisesta valmennuksesta ja sen tavoitteista. Esitteeseen voisi sisällyttää lisää työskentelystä kertovia teemoja neuropsykiatrisen valmennuksen yleisten tavoitteiden ja aihealueiden mukaisesti. Esitteeseen voisi lisätä sisältöä esimerkiksi toiminnanohjauksen taitojen harjoittamisesta, koska se on usein olennainen osa neuropsykiatrista valmennusta (Nyfors 2022, 83). Esite voisi kertoa monipuolisemmin myös eri eläinlajien kanssa toteutettavasta neuropsykiatrisesta valmennuksesta, sillä nykyisessä muodossaan se keskittyy pääasiassa hevosiin sivuten hienan myös lampaiden ja kaniin kanssa tehtävää työskentelyä. Toki on huomioitava, että työskentely Kasvunpolun hevostoimintatallilla painottuu pitkälti hevosiin ja kehittämämme esite rajautuu hevostoimintatallin ympäristössä toteuttavaan työskentelyyn. Kasvunpolun työntekijät toteuttavat eläinavusteista neuropsykiatrista valmennusta kuitenkin myös omien koiriensä kanssa hevostoimintatallin ulkopuolella esimerkiksi asiakkaan omassa ympäristössä, joten esitettä olisi mahdollista laajentaa käsittämään myös koira-avusteista työskentelyä.

Toisaalta laajentamisen sijaan esitteestä voisi saamamme palautteen mukaisesti kehittää myös tiiviimmän version karsimalla sisältöä yleisempään ja lyhyempään muotoon. Tiivistettynä versiona esite voisi toimia mainoslehtisen tapaan kiinnostusta herättäen ja palvelusta lyhyesti informoiden. Tällöin sillä voisi todennäköisemmin tavoittaa useampia tahoja.

Esitettä voisi tulevaisuudessa kehittää kiinnostavammaksi ja informatiivisemmaksi lisäämällä siihen erilaisia elävöittäviä elementtejä, kuten videoita. Sähköisessä esitteessä videot voisivat toimia esimerkiksi linkin kautta, ja niillä voitaisiin havainnollistaa esiteltyjä menetelmiä. Esitettä voisi elävöittää myös ottamalla siihen enemmän kuvia, joilla kuvattaisiin konkreettista asiakastyöskentelyä ja sen menetelmiä vaihteittain. Vaihtoehtoisesti esitteestä voisi toteuttaa kokonaan videomuotoisen version esimerkiksi digitarinan muodossa.

LÄHTEET

ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö). Käypä hoito –suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenneurologisen yhdistys ry:n, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen ja Suomen Nuorisopsykiatrisen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2019 (viitattu 27.8.2024). <https://www.kaypahoito.fi/hoi50061#K1>.

Andrén, Per, Jakubovski, Ewgeni, Murphy, Tara, Woitecki, Katrin, Tarnok, Zsanett, Zimmerman-Brenner, Sharon, Van de Griendt, Jolande, Debes, Nanette, Viefhaus, Paula, Robinson, Sally, Roessner, Veit, Ganos, Christos, Szejko, Natalia, Müller-Vahl, Kirsten, Cath, Danielle, Hartmann, Andreas & Verdellen, Cara 2022. European clinical guidelines for Tourette syndrome and other tic disorders- version 2.0 part II: psychological interventions. *European Child & Adolescent Psychiatry* 31 (3), 403-423. 10.1007/s00787-021-01845-z. Viitattu 19.2.2025.

Animal Assisted Services International AASI julkaisuaika tuntematon. Animal Assisted Intervention. Verkkojulkaisu. <https://aas-int.org/aai/animal-assisted-intervention/>. Viitattu 27.4.2025.

Appelqvist-Schmidlechner, Kaija, Lämsä, Riikka & Tuulio-Henriksson, Annamari 2017. Oman väylän kulkijat. Kelan neuropsykiatrisen kuntoutuksen aloittaneiden nuorten aikuisten psykososiaalinen hyvinvointi. Kelan tutkimus. <http://hdl.handle.net/10138/192751>. Viitattu 6.9.2024.

Arene 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96DEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382. Viitattu 26.4.2025.

Asikainen, Marja 2007. Dysfasia -mitä se käytännössä merkitsee? *Virittäjä* 111 (2), 167. <https://journal.fi/virittaja/article/view/40559/9985>. Viitattu 6.9.2024.

Autismikirjon häiriö. Käypä hoito-suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatrisen Yhdistyksen, Suomen Kehitysvammalääkäreiden, Suomen Lastenneurologisen Yhdistyksen ja Suomen Psykiatriyhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2024 (viitattu 6.9.2024). <https://www.kaypahoito.fi/hoi50131#s18>.

Autismiliitto 2024. Eduskunnan Nepsy-verkoston aloite neurokirjon toimenpideohjelman laatimisesta hyvinvointialueille. Verkkojulkaisu. Päivitetty 18.6.2024. <https://autismiliitto.fi/eduskunnan-nepsy-verkoston-aloite-neurokirjon-toimenpideohjelman-laatimisesta-hyvinvointialueille/>. Viitattu 7.7.2024.

Bal, Vanessa, Kim, So-Hyun, Cheong, Daniel, & Lord, Catherine 2015. Daily living skills in individuals with autism spectrum disorder from 2 to 21 years of age. *Autism* 19 (7), 774–784. <https://doi.org/10.1177/1362361315575840>. Viitattu 27.4.2025.

Bert, Fabrizio, Gualano, Maria Rosaria, Camussi, Elisa, Pieve, Giulio, Voglino, Gianluca & Siliquini, Roberta 2016. Animal assisted intervention: A systematic review of benefits and risks. *European Journal of Integrative Medicine* 8 (5), 695-706. <https://doi.org/10.1016/j.eujim.2016.05.005>. Viitattu 10.4.2025.

Bhat, Anjana 2020. Is Motor Impairment In Autism Spectrum Disorder Distinct From Developmental Coordination Disorder? A Report From the SPARK Study. *American Physical Therapy Association* 100 (4), 633–644. <https://doi.org/10.1093/ptj/pzz190>. Viitattu 26.4.2025.

Brelsford, Victoria, Meints, Kerstin, Gee, Nancy & Pfeffer, Karen. Animal-Assisted Interventions in the Classroom-A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 14 (7), 669. <https://doi.org/10.3390/ijerph14070669>. Viitattu 8.7.2024.

Briony, Jain, Hafford-Letchfield, Trish, Ellmers, Toby, Chandra, Carl, Billings, Barbara, Teacher, Ruth, O'Farrell Pearce, Sioban & Clancy, Carmel 2021. Dog-assisted Interventions in Care Homes: A Qualitative Exploration of the Nature, Meaning and Impact of Interactions for Older People. *Health & Social Care in the Community* 29 (5), 1450-1460. <https://doi.org/10.1111/hsc.13201>. Viitattu 8.7.2024.

- Dunlop, Katie & Tsantefski, Menka 2018. A Space of Safety: Children's Experience of Equine-assisted Group Therapy. *Child & Family Social Work* 23 (1), 16–24. <https://doi.org/10.1111/cfs.12378>. Viitattu 8.7.2024.
- Ecker, Saan & Lykins, Amy 2019. Effects of Short-Term Human-Horse Interactions on Human Heart Rate Variability: A Multiple Single Case Study. *People and Animals: The International Journal of Research and Practice* 2 (1). <https://docs.lib.purdue.edu/paij/vol2/iss1/2>. Viitattu 23.4.2025.
- Ekola, Teea & Kilpeläinen, Anna 2019. Hyvinvointipalvelua hyvinvoivalla hevosella. Teoksessa Lipponen, Maija & Vehmasto, Elina (toim.) *Sosiaalipedagoginen hevostoiminta: Sosiaalista kasvua, hyvinvointia ja kuntoutumista tukevia palveluita hevosavusteisesti*. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 78/2019. Luonnonvarakeskus. Verkkojulkaisu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-864-7>. Viitattu 8.7.2024.
- Eriolaisten oppijoiden liitto julkaisuaika tuntematon. Tietoa oppimisvaikeuksista. Verkkojulkaisu. <https://www.eoliitto.fi/tietoa-oppimisvaikeuksista/>. Viitattu 6.9.2024.
- Ervast, Leena & Raukola-Lindblom, Marjaana 2021. Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä – tutkittua tietoa ja kokemuksia. Sanasilta Oy.
- Faraone, Stephen & Larsson, Henrik 2019. Genetics of attention deficit hyperactivity disorder. *Mol Psychiatry* 24(4), 562-575. <https://doi.org/10.1038/s41380-018-0070-0>. Viitattu 21.2.2025.
- Fine, Aubrey, Beck, Alan & Ng, Zenithson 2019. The State of Animal-Assisted Interventions: Addressing the Contemporary Issues that will Shape the Future. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 16 (20), 3997. <https://doi.org/10.3390/ijerph16203997>. Viitattu 7.7.2024.
- Gandenberger, Jaci, Ledreux, Aurélie Taeckens, Ashley, Murphy, Kerry, Forkin, Jenni, Gilmore, Anah and Morris, Kevin 2024. The Presence of a Pet Dog Is Associated with a More Balanced Response to a Social Stressor. *Stresses* 4 (3), 598–613. <https://doi.org/10.3390/stresses4030038>. Viitattu 23.4.2025.
- Graham, Louise & Lindsey, Allison 2017. Horses Helping Children Grow. *Journal of Instructional Pedagogies* 19. <https://eric.ed.gov/?q=Horses+Helping+Children+Grow&id=EJ1158370>. Viitattu 26.4.2025.
- Green Care Finland ry julkaisuaika tuntematon. Mitä on green care? Verkkojulkaisu. <https://www.gcfinland.fi/green-care/>. Viitattu 8.9.2024.
- Haltia, Maila, Koskentausta, Terhi & Kujanpää, Sari 2024. Neuropsykiatrinen valmennus autismikirjon häiriössä (Lisätietoartikkeli, artikkelin tunnus nix03170). Käypä hoito -suosituksessa: Autismikirjon häiriö. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatrisen Yhdistyksen, Suomen Kehitysvammalääkäreiden, Suomen Lastenneurologisen Yhdistyksen ja Suomen Psykiatriyhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2024 (viitattu 6.9.2024). <https://www.kaypahoito.fi/nix03170#R12>.
- Hautamäki, Lotta, Ramadan, Farid & Vilhunen, Tuuli 2021. Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio? : Käsikirja eläinavusteisten menetelmien laadukkaaseen toteuttamiseen eri toimintaympäristöissä. Kela. Verkkojulkaisu. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021061738238>. Viitattu 26.4.2025.
- Henkilötietolaki 523/1999. <http://finlex.fi/fi/lainsaadanto/saadokokoelma/1999/523>. Viitattu 26.4.2025.
- Hirschtritt, Matthew, Lee, Paul, Pauls, David, Dion, Yves, Grados, Marco, Illmann, Cornelia, King, Robert, Sandor, Paul, McMahon, William, Lyon, Gholson, Cath, Danielle, Kurlan, Roger, Robertson, Mary, Osiecki, Lisa, Scharf, Jeremiah & Mathews, Carol 2015. Lifetime Prevalence, Age of Risk, and

Etiology of Comorbid Psychiatric Disorders in Tourette Syndrome. *JAMA Psychiatry* 72 (4), 325-333. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2014.2650>. Viitattu 20.2.2025.

Hovik, Kjell, Egeland, Jens, Isquith, Peter, Gioia, Gerard, Skogli, Erik, Andersen, Per & Øie, Merete 2017. Distinct Patterns of Everyday Executive Function Problems Distinguish Children With Tourette Syndrome From Children With ADHD or Autism Spectrum Disorders. *Journal of Attention Disorders* 21 (10), 811-823. <https://doi.org/10.1177/1087054714550336>. Viitattu 6.9.2024.

Ikäheimo, Kaija 2019. Mietteitä eläinavusteisuuden tulevaisuudesta. Teoksessa Ylilauri, Martta & Yli-Viikari, Anja (toim.) Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón instituutin julkaisuja 143. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-861-0>. Viitattu 7.7.2024.

International Association of Human-Animal Interaction Organizations IAHAIO 2018. IAHAIO White paper: The IAHAIO definitions for animal assisted intervention and guidelines for wellness of animals involved in AAI. Verkkajulkaisu. <https://iahaio.org/wp/wp-content/uploads/2021/01/iahaio-white-paper-2018-english.pdf>. Viitattu 5.4.2025.

Izuno-Garcia, Amy, McNeel, Morgan & Fein, Rachel 2023. Neurodiversity in Promoting the Well-Being of Children on the Autism Spectrum. *Child Care in Practice* 29 (1), 54-67. <https://doi.org/10.1080/13575279.2022.2126436>. Viitattu 29.8.2024.

Juríčková, Veronika, Bozděchová, Adéla, Machová, Kristýna & Vadroňová, Mariana 2020. Effect of Animal Assisted Education with a Dog Within Children with ADHD in the Classroom: A Case Study. *Child and Adolescent Social Work Journal* 37, 677–684. <https://doi.org/10.1007/s10560-020-00716-x>. Viitattu 8.7.2024.

Juva, Kati, Hublin, Christer, Kalska, Hely, Korkeila, Jyrki, Sainio, Markku, Tani, Pekka & Vataja, Risto 2021. Kehitykselliset oireyhtymät voivat altistaa elämänikäisille haasteille arjen selviytymisessä. Teoksessa Juva, Kati, Hublin, Christer, Kalska, Hely, Korkeila, Jyrki, Sainio, Markku, Tani, Pekka & Vataja, Risto. Kliininen neuropsykiatria. Verkkokirja. Kustannus Oy Duodecim. <https://www.oppiportti.fi/opk04642>. Viitattu 31.8.2024.

Jäntti, Essi & Savinainen, Riitta 2018. Nepsyt. Erityistä elämää. Hämeenlinna: Karisto oy.

Kahlaniemi, Eeva 2020. Eläinavusteinen interventio: Asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin. 2. painos. Tampere: Nekapaino.

Kasvunpolku Oy 2021–2025a. Hevostoimintatalli. Verkkajulkaisu. <https://kasvunpolku.fi/hevostoimintatalli/>. Viitattu 27.4.2025.

Kasvunpolku Oy 2021–2025b. Kokonaisvaltainen täyden palvelun talo - Kasvunpolku Oy. Verkkajulkaisu. <https://kasvunpolku.fi/>. Viitattu 27.4.2025.

Kasvunpolku Oy 2021–2025c. Terveyspalvelut. Verkkajulkaisu. <https://kasvunpolku.fi/terveyspalvelut/>. Viitattu 23.3.2025.

Kehityksellinen kielihäiriö (kielellinen erityisvaikeus, lapset ja nuoret). Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Foniatri ry:n ja Suomen Lastenneurologisen Yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2019 (viitattu 6.9.2024). <https://www.kaypahoito.fi/hoi50085#K1>.

KELA 2024. Neuropsykiatristen kuntoutujien määrä kasvaa – erityisesti lasten ja nuorten kuntoutusta on kehitetty. Verkkajulkaisu. Päivitetty 23.2.2024. <https://tietotarjotin.fi/uutinen/911865/neuropsykiatristen-kuntoutujien-maara-kasvaa-erityisesti-lasten-ja-nuorten-kuntoutusta-on-kehitetty>. Viitattu 7.4.2025.

Kendall, Elizabeth, Maujean, Annick, Pepping, Christopher, Downes, Martin, Lakhani, Ali, Byrne, Jason & Macfarlane, Kym 2015. A Systematic Review of the Efficacy of Equine-Assisted

- Interventions on Psychological Outcomes. *European Journal of Psychotherapy & Counselling* 17 (1), 57–79. <https://doi.org/10.1080/13642537.2014.996169>. Viitattu 7.7.2024.
- Koskentausta, Terhi, Koski, Anniina & Tani, Pekka, 2018. Aikuisen autismikirjon häiriö. *Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim* 134 (15), 1493-1500. <https://www.duodecimlehti.fi/api/pdf/duo14424>. Viitattu 2.3.2025.
- Larsson, Henrik, Chang, Zheng, D'Onofrio, Brian & Lichtenstein, Paul 2013. The heritability of clinically diagnosed Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder across the life span. *Psychological Medicine* 44(10), 2223-2229. <https://doi.org/10.1017/S0033291713002493>. Viitattu 21.2.2025.
- Lee, Mei-Yin, Mu, Pei-Fan, Wang, Wen-Sheng & Wang, Huei-Shyong 2016. 'Living with tics': self-experience of adolescents with Tourette syndrome during peer interaction. *Journal of Clinical Nursing* 25 (3-4), 463-471. 10.1111/jocn.13074. Viitattu 18.2.2025.
- Lee, Mei-Yin, Wang, Huei-Shyong, Chen, Chen-Jung & Lee, Mei-Hua 2019. Social adjustment experiences of adolescents with Tourette syndrome. *Journal of Clinical Nursing* 28 (1), 279-288. 10.1111/jocn.14564. Viitattu 18.2.2025.
- Leivonen, Susanna, Sourander, Andre, Voutilainen, Arja & Leppämäki, Sami 2015. Touretten oireyhtymä - monimuotoinen sairaus, yksilöllinen hoidon tarve. *Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim* 131 (11), 1058-1064. <https://www.duodecimlehti.fi/duo12283>. Viitattu 28.8.2024.
- Lipponen, Maija, Vainio, Iris, Ikäheimo, Kaija, Mattila-Rautiainen, Sanna, Raukola-Lindblom, Marjaana & Paasonen, Tanja 2023a. Eläinavusteisuus Suomessa. Eduskunnan eläinavusteisen työryhmän termistötyöryhmä. Verkkojulkaisu. <https://www.luke.fi/fi/documents/elainavusteisuus-suomessa>. Viitattu 7.7.2024.
- Lipponen, Maija, Vehmasto, Elina, Lilja, Taina, Raussi, Satu, Kauppinen, Tiina, Niemi, Jarkko & Ovaska, Ulla 2022. Poliittikasausitus: Eläinavusteisuus vastuullisesti käyttöön hyvinvointialueiden ja kuntien palveluihin. Luke Policy Brief. Verkkojulkaisu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-448-7>. Viitattu 9.7.2024.
- Lipponen, Maija, Vehmasto, Elina, Salonen, Arto & Mäki-Opas, Tomi 2023b. Ohjaajien käsityksiä sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan osallistuvan hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja hevosen roolista asiakastyössä. *Sosiaalipedagogiikka* 24, 45–76. <https://doi.org/10.30675/sp.126111>. Viitattu 26.4.2025.
- London, Maeve Doyle, Mackenzie, Lynette, Lovarini, Meryl, Dickson, Claire & Alvarez-Campos, Alberto 2020. Animal Assisted Therapy for Children and Adolescents with Autism Spectrum Disorder: Parent Perspectives. *Journal of Autism and Developmental Disorders* 50 (12), 4492-4503. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04512-5>. Viitattu 9.7.2024.
- Luke & Green Care Finland ry. 2021. Suomalainen Green Care: Green Care -toimintatavan käsikirja & LuontoHoivan ja LuontoVoiman laatutyökirja. Luonnonvarakeskus ja Green Care Finland ry. Verkkojulkaisu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-189-9>. Viitattu 8.7.2024.
- Lyytinen, Heikki 2022. Oppimishäiriöt (lukivaikeus ym.). Lääkärikirja Duodecim. Terveyskirjasto. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00401#s3>. Viitattu 6.9.2024.
- Matias, Ana Rita, Santos, Graca Duarte & Almeida, Nicole 2023. Equine-Assisted Therapeutic Intervention in Institutionalized Children: Case Studies. *International Journal Environmental of Research and Public Health* 20. <https://doi.org/10.3390/ijerph20042846>. Viitattu 8.7.2024.
- McDaniel Peters, B. Caitlin & Wood, Wendy 2017. Autism and Equine-Assisted Interventions: A Systematic Mapping Review. *Journal of Autism and Developmental Disorders* 47 (10), 3220-3242. <https://doi.org/10.1007/s10803-017-3219-9>. Viitattu 26.4.2025.

Moilanen, Irma, Mattila, Marja-Leena, Loukusa, Soile & Kielinen, Marko 2012. Autismikirjon häiriöt lapsilla ja nuorilla. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 128 (14), 1453-1462. <https://www.duodecimlehti.fi/duo10395>. Viitattu 6.9.2024.

Neuromoninaiset julkaisuaika tuntematon. Sanasto. Verkkojulkaisu. <https://www.neuromoninaiset.fi/sanasto>. Viitattu 29.8.2024.

Neuropsykiatriset valmentajat ry julkaisuaika tuntematon. Verkkojulkaisu. <https://www.neuropsykiatrisetvalmentajat.fi/>. Viitattu 6.9.2024.

Nyfors, Hanna 2022. Selvitys neuropsykiatrisen valmennuksen käytöstä ja koulutuksesta. Sosiaali- ja terveysministeriö. Raportteja ja muistioita 2022:20. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5393-2>. Viitattu 6.9.2024.

Oiva, Mira 2017. Eri sisältölajit, osa 2: koukuttava opas. Differo blogi 17.7.2017. <https://www.differo.fi/blogi/eri-sisaltolajit-osa-2-koukuttava-opas>. Viitattu 14.4.2025.

Pendry, Patricia & Vandagriff, Jaymie 2019. Animal Visitation Program (AVP) Reduces Cortisol Levels of University Students: A Randomized Controlled Trial. AERA Open, 5 (2). <https://doi.org/10.1177/2332858419852592>. Viitattu 23.4.2025.

Picaset 2024. Esitteiden suunnittelun perusteet: vinkkejä ja ohjeita. Verkkojulkaisu. <https://picaset.fi/artikkelit/esitteiden-suunnittelun-perusteet-vinkkeja-ja-ohjeita/>. Viitattu 17.4.2025.

Pihlakoski, Leena & Rintahaka, Pertti 2016. ADHD:n diagnoosi. Teoksessa Kumpulainen, Kirsti, Aronen, Eeva, Ebeling, Hanna, Laukkanen, Eila, Marttunen, Mauri, Puura, Kaija & Sourander, Andre (toim.) Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Verkkokirja. Kustannus Oy Duodecim. <https://www.oppiporssi.fi/opk04607>. Viitattu 30.8.2024.

Pingault, Jean-Baptiste, Viding, Essi, Galéra, Cédric, Greven, Corina, Zheng, Yao, Plomin, Robert & Rijdsdijk, Frühling 2015. Genetic and Environmental Influences on the Developmental Course of Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder Symptoms From Childhood to Adolescence. JAMA Psychiatry 72(7), 651-658. 10.1001/jamapsychiatry.2015.0469. Viitattu 21.2.2025.

Puustjärvi, Anita 2017. ADHD:n oireet lapsilla (Lisätietoartikkeli artikkelin tunnus: nix02450). Käypä hoito -suosituksessa: ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö). Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenneurologisen yhdistys ry:n, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen ja Suomen Nuorisopsykiatrisen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2019 (viitattu 29.8.2024). <https://www.kaypahoito.fi/nix02450>.

Puustjärvi, Anita 2019. Neuropsykiatrisen valmennus (Lisätietoartikkeli, artikkelin tunnus nix01018). Käypä hoito -suosituksessa: ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö). Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenneurologisen yhdistys ry:n, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen ja Suomen Nuorisopsykiatrisen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2019 (viitattu 6.9.2024). <https://www.kaypahoito.fi/nix01018>.

Puustjärvi, Anita, Leppämäki, Sami, Pihlakoski, Leena & Voutilainen, Arja 2017a. Tic-oireet ja touretten oireyhtymä. Teoksessa Leppämäki, Sami & Savikuja, Tuula (toim.) Touretten oireyhtymä. Jyväskylä: PS-kustannus, 27-82.

Puustjärvi, Anita, Leppämäki, Sami, Pihlakoski, Leena, & Voutilainen, Arja 2017b. Tuki, hoito ja kuntoutus. Teoksessa Leppämäki, Sami & Savikuja, Tuula (toim.). Touretten oireyhtymä. Jyväskylä: PS-kustannus, 129-174.

Rathish, D., Rajapakse, R. P. V. J., Weerakoon, K. G. A. D. 2021. The role of cortisol in the association of canine-companionship with blood pressure, glucose, and lipids: a systematic review. High Blood Press Cardiovasc Prevention 28 (5), 447-455. 10.1007/s40292-021-00469-3. Viitattu 25.4.2025.

- Rigby, Brandon, Davis, Ronald, Bittner, Melissa, Harwell, Robin, Leek, Eileen, Johnson, Geoben & Nichols, David 2020. Changes in Motor Skill Proficiency After Equine-Assisted Activities and Brain-Building Tasks in Youth With Neurodevelopmental Disorders. *Veterinary Humanities and Social Sciences* 7. <https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00022>. Viitattu 26.4.2025.
- Ruuth, Mari & Vilhunen, Tuuli 2022. Kapasiteetti käyttöön – nuorten neuropsykiatrinen valmennus arjen toimintaympäristöissä – hankkeen tuloksellisuuden arviointiraportti. Kuntoutussäätiö. Pdf-tiedosto. Julkaistu 14.6.2022. https://www.intry.fi/wp-content/uploads/2022/07/Arviointiraportti_Kapasiteetti_kayttoon-1.pdf. Viitattu 25.3.2025.
- Salonen, Kari 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulu. Verkkojulkaisu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-216-373-8>. Viitattu 7.8.2024.
- Sumia, Maria 2017. ADHD:n oireet nuoruusikäisillä (Lisätietoartikkeli artikkelin tunnus: nix02451). Käypä hoito -suosituksessa: ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö). Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenneurologisen yhdistys ry:n, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen ja Suomen Nuorisopsykiatrisen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2019 (viitattu 30.8.2024). <https://www.kaypahoito.fi/nix02451>.
- Szejko, Natalia, Robinson, Sally, Hartmann, Andreas, Ganos, Christos, Debes, Nanette, Skov, Liselotte, Haas, Martina, Rizzo, Renata, Stern, Jeremy, Münchau, Alexander, Czernecki, Virginie, Dietrich, Andrea, Murphy, Tara, Martino, Davide, Tarnok, Zsanett, Hedderly, Tammy, Kirsten, Müller-Vahl & Cath, Danielle 2022. European clinical guidelines for Tourette syndrome and other tic disorders- version 2.0. Part I: assessment. *European Child & Adolescent Psychiatry* 31 (3), 383-402. [10.1007/s00787-021-01842-2](https://doi.org/10.1007/s00787-021-01842-2). Viitattu 13.2.2025.
- Tan, Chiew, Chiu, Nan-Chang, Zeng, Yi-Hong, Huang, Jia-Yun, Tzang, Ruu-Fen, Chen, Hui-Ju, Lin, Yi-Jie, Sun, Fang-Ju & Ho, Che-Sheng 2024. Psychosocial stress in children with Tourette syndrome and chronic tic disorder. *Pediatrics & Neonatology* 65 (4), 336–340. <https://doi.org/10.1016/j.pedneo.2023.06.011>. Viitattu 24.2.2025.
- Tan, Vanessa & Simmonds, Janette 2017. Parent Perceptions of Psychosocial Outcomes of Equine-Assisted Interventions for Children with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders* 48, 759–769. <https://doi.org/10.1007/s10803-017-3399-3>. Viitattu 8.7.2024.
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2025. Lasten ja nuorten ADHD-diagnoosien yleisyys 2023. Tilastoraportti 4/2015. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025030616397>. Viitattu 22.4.2025.
- Timonen-Soivio, Laura, Lönnqvist, Mira & Moisio-Pulkkinen, Helena 2023. Motoriset vaikeudet autismikirjon häiriössä (Lisätietoartikkeli, artikkelin tunnus nix03212). Käypä hoito -suosituksessa: Autismikirjon häiriö. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatrisen Yhdistyksen, Suomen Kehitysvammalääkäreiden, Suomen Lastenneurologisen Yhdistyksen ja Suomen Psykiatriyhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2024 (viitattu 23.4.2025). <https://www.kaypahoito.fi/nix03212>.
- TPA 6/2023 vp. Toimenpidealoite kansallisesta neurokirjon toimenpideohjelmasta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/EduskuntaAloite/Sivut/TPA_6+2023.aspx. Viitattu 7.7.2024.
- Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja (TENK) 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitleminen Suomessa. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf. Viitattu 26.4.2025.
- Valkas, Satu 2017. Luonnosta avaimet lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykseen. Teoksessa Homan-Helenius, Päivi & Yli-Viikari, Anja (toim.) Luonnosta avaimet lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykseen: Kokemuksia luontolähtöisen toiminnan kehittämisestä lapsille ja nuorille eri sektoreiden välisenä yhteistyönä. Hämeen ammattikorkeakoulu. Verkkojulkaisu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-784-788-9>. Viitattu 6.9.2024.

Valtionvarainministeriö 2024. Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025-2028. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2024:29. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-473-8>. Viitattu 22.4.2025.

Vehmasto, Elina 2019. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan vaikuttavuuden todentaminen edellyttää monimuotoisia tutkimusmenetelmiä. Teoksessa Lipponen, Maija & Vehmasto, Elina 2019. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta: Sosiaalista kasvua, hyvinvointia ja kuntoutumista tukevia palveluita hevosavusteisesti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 78/2019. Luonnonvarakeskus. Verkkojulkaisu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-864-7>. Viitattu 7.7.2024.

Virta, Maarit & Koponen, Veera 2020. Kehitykselliset neuropsykiatriset häiriöt. Teoksessa Jehkonen, Mervi, Saunamäki, Tiia & Hokkanen, Laura. Kliininen neuropsykologia. Verkkokirja. Kustannus Oy Duodecim. <https://www.oppiportti.fi/opk04633>. Viitattu 29.8.2024.

Zoccante, Leonardo, Marconi, Michele, Ciceri, Marco, Gagliardini, Silvia, Gozzi, Luigi, Sabaini, Sara, Di Gennaro, Gianfranco ja Colizzi, Marco 2021. Effectiveness of Equine-Assisted Activities and Therapies for Improving Adaptive Behavior and Motor Function in Autism Spectrum Disorder. *Journal of Clinical Medicine* 10 (3), 1726. <https://doi.org/10.3390/jcm10081726>. Viitattu 26.4.2025.

Åberg, Laura 2021. Tic-oireet, nykimishäiriöt ja Touretten oireyhtymä. Verkkojulkaisu. Lääkärikirja Duodecim. Terveyskirjasto. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00524#s7>. Viitattu 28.8.2024.

LIITE 1: ESITE ELÄINAVUSTEISUUDESTA NEUROPSYKIATRISISSA VALMENNUKSESSA

Kasvunpolun hevostoimintatalli

**Eläinavusteisuus neuropsykiatrisessa
valmennuksessa**



Lukijalle

Eläinavusteisuus on kasvava ilmiö ja sen hyödyntäminen osana sosiaali- ja terveystalvveluja yleistyv yhä enemmän. Kasvunpolun hevostoimintatallilla eläinavusteisuutta käytetään monipuolisesti eri palveluissa. Hevostoimintatalli tarjoaa toiminnallisen ympäristön, joka soveltuu erinomaisesti neuropsykiatrisen valmennuksen toteuttamiselle. Toiminnassa pääosassa ovat hevoset, joiden lisäksi tallilla asustaa lampaita, kaneja ja kissoja.

Neuropsykiatrisen valmennuksen asiakkaille eläimen läsnäolo mahdollistaa vaihtoehtoisen tavan toimia vuorovaikutustilanteissa sekä käsitellä vaikeitakin asioita. Hevoset ja muut eläimet tuovat asiakkaalle motivaatiota ja mielenkiintoisuutta osallistua aktiivisesti työskentelyyn. Hevostoimintatallilla eläinten parissa voidaan harjoitella monia elämässä tarvittavia taitoja.

Kasvunpolun hevostoimintatallin neuropsykiatriseen valmennukseen osallistuminen ei edellytä aiempaa kokemusta eläinten kanssa toimimisesta. Neuropsykiatrisessa valmennuksessa eläinavusteiset menetelmät valikoituvat asiakkaan yksilöllisten tarpeiden ja aiemman kokemuksen pohjalta. Toimintaa sovelletaan tilannekohtaisesti, riippuen esimerkiksi asiakkaan sen hetkisestä tunne- tai vireystilasta.

Tunteiden säätelyn taidot

Tunnetaitojen harjoittelu on olennainen osa neuropsykiatrista valmennusta. Eläimen läsnäolon ja reagoinnin avulla asiakas voi oppia tunnistamaan ja sanoittamaan erilaisia tunnetiloja. Eläinavusteisesti harjoitellaan säätelemään omia tunteita sekä sietämään pettymyksiä ja iloitsemaan onnistumisista.



Hevoset ovat tunnetaitojen mestareita ja uskomattoman herkkiä reagoimaan ihmisen tunteisiin. Työskentely voidaan aloittaa harjoittelemalla hevosen tunnetilojen tunnistamista. Hevoselta saatuja reaktioita voidaan peilata asiakkaan omaan tunnetilaan ja sitä kautta asiakas voi oppia tunnistamaan sekä sanoittamaan myös omia tunteitaan. Kun tunteita tarkastellaan eläimen kautta, voi niiden käsittely tuntua asiakkaasta helpommalta kuin perinteisessä vuorovaikutuksessa työntekijän kanssa.



Asiakas pystyy omaa tunnetilaansa säätelällä vaikuttamaan hevosen tunnetilaan. Kun asiakas saa säädelyä omaa tunnetilaansa tilanteeseen sopivaksi, antaa hevonen tästä hyväksyvän palautteen omalla reaktiollaan. Hevoselta saatu palaute on aitoa ja oikea-aikaista. Asiakkaan on helpompaa vastaanottaa palaute omasta toiminnastaan hevoselta kuin toiselta ihmiseltä. Hevoselta saadun palautteen avulla asiakas voi oppia muuttamaan käytöstään positiiviseen suuntaan.

Hevoset hyväksyvät asiakkaan omana itsenään, eivätkä tuomitse asiakasta esimerkiksi ulkonäön tai perhetaustan perusteella. Ne antavat asiakkaalle mahdollisuuden yrittää uudelleen, vaikka kaikki ei olisikaan onnistunut heti ensimmäisellä kerralla.



Kuvassa näkyviä kortteja käytetään apuvälineenä lauman tarkkailussa.

Eläinavusteiseen toimintaan voidaan yhdistää myös konkreettisia työkaluja, kuten kuva- tai tunnekortteja. Niitä käytetään toiminnan lomassa esimerkiksi työskentelyn lopuksi, kun halutaan pohtia työskentelyn aikana heränneitä tunteita niin asiakkaan kuin eläimenkin näkökulmasta. Kasvunpolun hevostoimintatallilla on käytössä monipuolisesti erilaisia luovia työkaluja, joita käytetään eläinavusteisen toiminnan tukena. Luovat työkalut kytkeytyvät Kasvunpolun hevostoimintatallilla myös vahvasti ympäristöön, esimerkiksi tunnekorttien sijaan käytössä saattaa olla tallin ympäristöstä etsityt ja itse maalatut tunnekivet.

Vireystilan säätelyn taidot

Hevonen on iso ja kunnioitusta herättävä eläin, joka vaatii ja houkuttelee ihmistä keskittymään käsillä olevaan hetkeen. Samoin kuin tunnetiloihin, hevonen reagoi herkästi myös ihmisen vireystilaan. Esimerkiksi jos ihminen lähestyy hevosta ylivirittyneessä tilassa, hevonen voi aistia sen jo kaukaa ennen varsinaista kohtaamista ja reagoida tähän itsekin valpastumalla.

Toisaalta hevonen omalta osaltaan vaikuttaa myös ihmisen vireystilaan. Hevonen voi esimerkiksi rauhallisella läsnäolollaan laskea ihmisen sykettä ja rentouttaa. Hevosen lisäksi muillakin eläimillä on vastaavanlainen rauhoittava vaikutus ihmiseen.



Lauma voi jatkaa rauhassa unia, kun asiakas saapuu lauman luo sopivassa vireystilassa. Tämä viestii asiakkaalle, että lauma luottaa häneen ja hevosten on hyvä olla hänen seurassaan.

Neuropsykiatrisessa valmennuksessa asiakkaan vireystilaa voidaan tietoisesti säädellä valitsemalla halutun vireystilan mukaisia harjoitteita. Valitsemalla hevosen vireystilaa nostattavia harjoitteita, voidaan samalla pyrkiä nostamaan alivireisen asiakkaan vireystilaa. Näillä keinoilla voidaan eläimen avustuksella säädellä asiakkaan vireystilaa toimintaan sopivaksi. Toiminnan yhteydessä käytävässä keskustelussa voidaan yhdessä asiakkaan kanssa tarkastella sitä, miten eläimen vireystila muuttuu harjoitteiden aikana ja sen avulla tarkastella myös asiakkaan omaa vireystilaa, sekä sen muutoksia. Tämän avulla voidaan löytää keinoja asiakkaan oman vireystilan säätelyyn ja tunnistamiseen. Eläimen kautta voidaan myös pohtia sitä, millainen vireystila on sopiva esimerkiksi uuden oppimiselle.



Lampaat innokkaina tervehtimässä aitaukseen saapunutta vierasta.

Neuropsykiatrisen valmennuksen asiakkaille keskittyminen voi olla haastavaa. Kasvunpolun hevostoimintatallilla tehdään harjoitteita keskittymiskyvyn ja läsnäolon taitojen kehittämiseksi. Esimerkiksi hevosen selkään meneminen voi auttaa asiakasta keskittymään olennaiseen ja näin ollen estää toiminnasta harhautumista ja keskittymisen herpaantumista. Keskusteluyhteyden luominen asiakkaan kanssa on usein tällaisissa hetkissä helpompaa. Myös pelkkä eläimen läsnäolo vaikuttaa positiivisesti ihmisen keskittymiskykyyn.

Hyvinvoinnin linkittäminen

Neuropsykiatrisen valmennuksen asiakkaille elämän perustarpeista huolehtiminen voi tuottaa haasteita. Ihmisen elämän perustarpeita ovat ravinto, liikunta, lepo, uni ja sosiaaliset suhteet. Hevosella on myös vastaavanlaisia perustarpeita, joten niistä huolehtimisen merkitystä linkitetään hevosavusteisessa toiminnassa asiakkaan perustarpeisiin.

Asiakkaan kanssa elämänperustarpeet voidaan ottaa puheeksi hevosen kautta. Hevosavusteisessa toiminnassa pohditaan, mitä kaikkea hevonen tarvitsee voidakseen hyvin ja linkitetään nämä tarpeet myös asiakkaan hyvinvointiin. Toiminnan ohessa on luontevaa keskustella hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Esimerkiksi eläimiä ruokkiessa keskusteluun nostetaan ravinto ja sen merkitys asiakkaan omaan hyvinvointiin.

Hevonen on vahvasti laumaeläin. Hevosten keskinäistä vuorovaikutusta, lajitovereiden merkitystä ja laumaelämää voidaan verrata ihmisten sosiaalisiin suhteisiin. Hevoslaumaa tarkastellaan erilaisten roolien ja hevosten välisten suhteiden näkökulmasta. Laumaa asiakkaan kanssa yhdessä tarkastelemalla voidaan havainnollistaa ja ottaa puheeksi se, kuinka ihmiset toimivat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja millaisia rooleja asiakkaalla on omilla sosiaalisissa suhteissaan. Tarkastelemalla asiakkaan kanssa sitä, kuinka hevoset leikkivät yhdessä ja hoivaavat toisiaan, päästään syventymään toimivan vastavuoroisen vuorovaikutuksen elementteihin. Tästä voi olla hyötyä asiakkaan arjen sosiaalisissa tilanteissa.



Neuropsykiatrisen valmennuksen asiakkailta saattaa olla negatiivisia kokemuksia vuorovaikutustilanteista, joissa heidän on ollut vaikeaa toimia sosiaalisten normien mukaisesti. Moni neurokirjon henkilö on kokenut elämässään torjuntaa. Eläimiltä asiakas saa korjaavia kokemuksia hoivasta ja hyväksynnästä. Kasvunpolun lampailla on tapana kerääntyä uteliaasti ihmisen ympärille, ja ne tykkäävät esimerkiksi nuuhkia ihmisen kasvoja. Lampaat nauttivat rapsutuksista ja huomiosta ja antavat mielellään huomiota myös ihmiselle. Asiakkaan on usein helpompaa ottaa vastaan kosketusta eläimeltä sekä harjoitella hoivan antamista toiselle eläimen kanssa. Lampaiden lisäksi Kasvunpolun puput voivat antaa asiakkaalle tärkeitä hyväksynnän kokemuksia. Asiakkaalle voi olla erityisen palkitsevaa, kun hän saa aran pupun tulemaan luokseen.



Lampaalle annetut rapsutukset ilahduttavat niin rapsuttelijaa kuin rapsuteltavaakin.



Kuvassa yhteisötaidetta hevostoimintatallilla. Talliyhteisö on suuri voimavara sosiaalisten taitojen harjoittelussa.

Sosiaalisissa suhteissa on tärkeää tuntea omat rajat. Erityisesti hevosen kanssa työskennellessä on turvallisuudenkin kannalta tärkeää pitää huolta omista rajoista, sekä osoittaa hevoselle missä rajat kulkevat. Esimerkiksi hevosen tullessa liian lähelle harjoitellaan ohjaamaan hevosta kauemmas. Ihmisen on tärkeää kunnioittaa omaa tilaansa, mutta kuitenkin muistaa myös kunnioittaa hevosen tilaa, mikäli tilanne olisi toisin päin. Tämän avulla voidaan havainnollistaa asiakkaalle omien rajojen ja oman tilan merkitys. Työskennellessä hevosen kanssa asiakas voi oppia myös itsensä kunnioittamista ja päämäärätietoisuutta.

Yksi ihmistä ja hevosta yhdistävä piirre on uteliaisuus. Se mahdollistaa niin ihmiselle kuin hevosellekin uusien taitojen oppimisen ja motivoi kokeilemaan uutta. Usko uuden oppimiseen voi hiipua, joten sitä on tärkeää vahvistaa onnistumisen kokemuksilla ja ylläpitämällä uteliaisuutta. Esimerkiksi neuropsykiatrisen valmennuksen asiakkailla varsinkin suurten kokonaisuuksien hahmottamisen ja oppimisen haasteet vaikeuttavat uuden oppimista. Haasteiden vuoksi oppiminen saattaa tuntua vaikealta, mikä puolestaan vaikuttaa uteliaisuuteen. Hevoset oppivat asioita pieni askel kerrallaan ja tämä voidaan linkittää myös ihmisen oppimiseen. Asioiden pilkkominen pienemmiksi palasiksi mahdollistaa suurienkin kokonaisuuksien sisäistämisen ja vaikeidenkin asioiden oppimisen.



Kasvunpolun Mikki pelaamassa uutta älypeliä, josta palkaksi saa porkkanoita. Nam!

Uuden oppiminen on eräänlainen virike. Erilaiset virikkeet lisäävät hevosen hyvinvointia ja sille mieluisat virikkeet auttavatkin sitä palautumaan kuormituksesta. Tämä on mahdollista linkittää myös ihmisen hyvinvointiin ja hevosen kautta virikkeiden tärkeys voidaan ottaa keskusteluun asiakkaan kanssa. Lisäksi asiakkaan kanssa voidaan pohtia ja vertailla millaisia keinoja hevosella tai asiakkaalla itsellään on palautua.

Motoriset taidot

Hevostoimintatallin ympäristö tarjoaa monia mahdollisuuksia motoristen taitojen harjoitteluun ja haastaa asiakasta liikkumaan erilaisissa maastoissa. Kasvunpolun neuropsykiatrisen valmennuksen asiakkaat ovat työskentelyssä lähes koko ajan osa toiminnallista ympäristöä, jolloin erilaisten motoristen taitojen harjoittaminen tapahtuu asiakkaan näkökulmasta lähes huomaamatta. Työskentelyn lomassa liikutaan erilaisissa maastoissa, kuljetaan aitojen ali ja yli, sekä ollaan ulko- ja sisätiloissa. Lisäksi vaihtelevat vuodenaajat tuovat mukanaan erilaisia olosuhteita, joissa asiakas pääsee toimimaan. Tällaisessa ympäristössä toimiminen harjaannuttaa karkeamotorisia taitoja, esimerkiksi asiakkaan tasapainoa ja oman kehon hallintaa.



Hevosen tarhasta hakeminen harjoittaa monia taitoja, kuten oman kehon hallintaa.



Erilaisten virikkeiden askartelu eläimille kehittää monipuolisesti hienomotorisia taitoja.

Karkeamotoristen taitojen lisäksi toiminta hevostoimintatallilla kehittää hienomotorisia taitoja. Eläinten ja erityisesti hevosten kanssa tarvitaan hienomotorisia taitoja niitä hoidettaessa ja varustettaessa. Erityisesti hevosten päitsien laittaminen vaatii sorminäppäryyttä ja sitä voidaankin harjoitella yhdessä asiakkaan kanssa kerrasta toiseen.

Työskentely muuttuvassa ympäristössä harjoittaa aistien ja liikkeen yhteistyötä eli sensomotorisia taitoja. Yleinen puuhastelu tallilla kuten juomaveden kanto eläimille, eläinten harjaaminen ja karsinoiden siistiminen kehittävät asiakkaan sensomotorisia taitoja.

Neuropsykiatrisen valmennuksen asiakkaille voi olla haastavaa hahmottaa omaa kehoa ja ympäristöä. Hevostoimintatallin ympäristössä voidaan treenata havaintomotorisia taitoja erilaisten harjoitteiden avulla. Harjoitteissa asiakkaan on hahmotettava oma keho, sekä huomioitava liikkeidensä nopeus ja voima suhteutettuna hevosen liikkeeseen. Hevosen taluttaminen on yksi esimerkki harjoitteesta, jossa asiakas pääsee harjoittelemaan oman kehon sopeuttamista ympäristöön.

Tervetuloa tutustumaan!



Koivumäenkuja 10 70800 KUOPIO



Kasvunpolun hevostoimintatalli
p. 0504766335



talli@kasvunpolku.fi
jenna.laukkanen@kasvunpolku.fi

Tallipalveluiden vastaava ohjaaja
Jenna Laukkanen
p. 0405806843



Seuraa meitä somessa: @kasvunpolunhevostoimintatalli



Tekijät: Savonia-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Katariina Korhonen, Rosa Korhonen & Veera Kämäläinen **Kuvat:** Rosa Korhonen